

Załącznik do:
Uchwały Nr 46/2005
Rady Gminy w Strzegomiu
z dnia 24.05.2005

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY STRZEGOM
na lata 2005-2010**

MARZEC 2005

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY.....	3
1.2. ZAŁOŻENIA BRZEGOWE.....	5
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU.....	7
2. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	9
2.1. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ.....	9
2.2. WOJEWÓDZKA STRATEGIA INTEGRACJI I POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	12
2.3. POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.....	14
2.4. KIERUNKI STRATEGII ROZWOJU GMINY STRZEGOM.....	15
2.5. PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY STRZEGOM.....	16
3. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY STRZEGOM	19
3.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	19
3.2. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	23
3.3. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH.....	29
3.4. KWESTIA UZALEŻNIEŃ I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	37
3.5. KWESTIA ZDROWIA.....	40
3.6. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI.....	41
3.7. KWESTIA OPIEKI NAD DZIECKIEM I MŁODZIEŻĄ.....	43
3.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI.....	47
3.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY STRZEGOM.....	49
3.7.1. <i>Atuty i potencjał rozwojowy oraz słabe strony gminy</i>	50
3.7.2. <i>Najważniejsze problemy społeczne w gminie</i>	50
3.7.3. <i>Szczególnie narażone grupy społeczne</i>	51
3.7.4. <i>Podmioty pomagające w rozwiązywaniu problemów społecznych</i>	52
3.7.5. <i>Kwestie uznane za najistotniejsze w tworzeniu strategii</i>	52
4. ANALIZA SWOT	55
5. ZASOBY UMOŻLIWIĄJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	63
5.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE.....	63
5.2. INSTYTUCJE POZARZĄDOWE.....	63
6. MISJA	66
7. CELE STRATEGICZNE	67
CEL STRATEGICZNY 1.....	67
CEL STRATEGICZNY 2.....	68
CEL STRATEGICZNY 3.....	70
CEL STRATEGICZNY 4.....	73
CEL STRATEGICZNY 5.....	75
8. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	78
8.1. MONITORING I EWALUACJA.....	78
8.2. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW.....	79
9. PROPONOWANE PROJEKTY	81
10. HARMONOGRAM WDRAŻANIA I FINANSE	82

WSTĘP

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk występujących w obrębie danej społeczności), które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Konieczność opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17.1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz.1001),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz.1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198).

Oprócz w/w aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, gdzie kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002 – 2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów – w roku 2003 – Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu, a także za niezbędną uznaje się również partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu. Są to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004 – 2006 oraz założenia do Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007 – 2013,
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. ZAŁOŻENIA BRZEGOWE

Okres transformacji, obok istotnych osiągnięć w demokratyzowaniu życia, zaowocował wysoce niekorzystnymi zmianami, które – najogólniej określając – są następstwem „szokowej terapii” wprowadzenia gospodarki rynkowej. Stopniowe odchodzenie od modelu państwa opiekuńczego wywołało takie zjawiska, jak:

- rozwarstwienie społeczne (dychotomiczny podział na: wygrani – przegrani, biedni – bogaci, pracujący – bezrobotni, itp.);
- marginalizacja (wykluczenie) wielu jednostek i dużych grup społecznych;
- rosnąca pauperyzacja – znaczne (długotrwałe) obniżenie standardu życia polskich rodzin;
- nierówności społeczne w dostępie do pracy, edukacji, kultury, leczenia, uczestnictwa w podziale dochodu narodowego i inne.

W związku z powyższym przed samorządem stoi zadanie, którego nie można już odkładać „na później”. Jest nim konieczność strategicznego rozwiązywania problemów społecznych osób, rodzin i grup społecznych, problemów o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia.

Socjologowie utrzymują, że w obszarze polityki społecznej występuje konflikt interesów, konflikt pomiędzy ideą a działaniem – idee wyprzedzają działania i rzeczywistość. Julian Auleytner, analizując politykę społeczną jako działalność państwa w pracy „Polityka społeczna. Teoria i praktyka”, określa następująco rolę państwa w zakresie podmiotu polityki społecznej:

- Celem działalności państwa i samorządu (jako podmiotu) jest poprawa położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najsłabszych;
- Prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- Widzenie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- Dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych;
- Polityka społeczna w nowym ustroju przestała być własnością państwa;
- Określenie publicznych funduszy celowych i administrowanie nimi;
- Określenie zadań w zakresie socjalnej funkcji państwa.

W polityce społecznej Unii Europejskiej, co nie jest bez znaczenia z uwagi na nasze przystąpienie do tej struktury, podstawę wszelkich działań stanowią cele odnoszące się do trzech obszarów:

- polepszenie warunków życia, pracy i kształcenia;
- prawo do zatrudnienia i prawo do wykształcenia;
- stworzenie systemu zabezpieczenia społecznego.

Realizacja tychże celów oparta jest na zasadach socjalnych wspólnoty:

- zasadzie subsydiarności,
- zasadzie osobistej wolności,
- zasadzie solidarności.

Ogólnie akceptowanymi wartościami współczesnej polityki społecznej, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w strategii, są:

- bezpieczeństwo socjalne, tzn. gwarancja dochodów i usług na wypadek pojawienia się tzw. ryzyka socjalnego (choroba, bezrobocie, inwalidztwo, itp.);
- wiara w zasoby ludzkie, a więc inwestycje w człowieka, tzw. tworzenie równych szans rozwoju dla ludzi;
- pokój społeczny, traktowany jako wartość podstawowa dla utrzymania harmonijnej współpracy i współżycia między ludźmi (redystrybucja dochodu narodowego na rzecz grup upośledzonych jak i dialogu społecznego);
- życie rodzinne – uznanie rodziny za podstawową instytucję społeczną, to znaczy, że polityka społeczna jest polityką parorodzinną.

W nauce o polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa,
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych,
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin kwestia społeczna oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu oznacza on przeciwieństwo pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Jan Danecki w publikacji „Kwestie społeczne – istota, źródła, zarys diagnozy” przyjmuje, iż „źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa: w mechanizmach życia zbiorowego (...)

i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopaństwową (...), również międzynarodową”.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych – kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa,
- gwałtowna zmiana społeczna,
- opóźnienia kulturowe,
- przemiany gospodarze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania,
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych,
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych,
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych,
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk,
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna,
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych,
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

W opracowaniu lokalnej strategii rozwiązywania problemów społecznych wysoce przydatne może być pojęcie deinstytucjonalizacji w pomocy społecznej, gdzie pomoc winna:

- służyć życiowemu usamodzielnianiu się osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem,
- umacniać rodzinę,
- być w możliwie najszerszym zakresie zapewniona w społeczności lokalnej.

1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

Strategie rozwiązywania problemów społecznych to tyle, co względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk występujących w obrębie danej społeczności), które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej (i pokrewnych) prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

W oparciu o uzyskane od władz lokalnych informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski ze strony władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła na zaangażowanie środowiska lokalnego w budowę strategii na najważniejszych jej etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Ośrodku Pomocy Społecznej w Strzegomiu przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu, który składa się z podstawowych części: wstępu, krytyce istniejących dokumentów strategicznych, części diagnostycznej na którą składa się diagnoza problemów społecznych, analiza SWOT oraz stan zasobów oraz części projektującej działania w gminie na najbliższe 5 lat. W części diagnostycznej szczegółowej analizie poddano przede wszystkim: dane pochodzące z Ośrodka Pomocy Społecznej, dotyczące lat 2001-2003, dane Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, wykaz przestępstw Posterunku Policji z terenu gminy oraz informacje z Urzędu Miasta i Gminy w Strzegomiu.

W analizie problemów społecznych gminy posłużono się także materiałem diagnostycznym – ankietą do badania sytuacji dzieci i młodzieży z perspektywy szkoły, ankietą identyfikującą najważniejsze problemy w gminie oraz techniką badawczą SWOT. Natomiast w części ostatniej, na podstawie wyników diagnozy i określenia głównych obszarów problemowych, wyznaczona została misja gminy, cele strategiczne i szczegółowe oraz kierunki działania. Dokument zamykają informacje na temat sposobu monitorowania oraz harmonogram wdrażania strategii.

2. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

2.1. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają również z celów w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i UE o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 roku. Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 roku. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym,
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim,
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy,
- rekompensacja deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci,
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowalny i wymaga podjęcia zdecydowanych działań,
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego.
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży.
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych.
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy (ALMP).

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego dalszego trwania życia w sprawności;
- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego;

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych oczywiście kosztuje, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka określonych w prawie międzynarodowym

i krajowym. Trzeba więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych ze względu na to, że ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego. W przyjętym Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczaniu oraz wspierające grupy zagrożone w działaniach umożliwiających równy start dzieci i młodzieży,
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu,
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia,
- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego jednocześnie przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia korzystających z usług społecznych świadczonych zarówno przez państwo jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami. W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- **zaangażowanie obywateli w działalność społeczną**, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy.
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmują się **tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu**, a następnie realizują ich założenia.

2.2. WOJEWÓDZKA STRATEGIA INTEGRACJI I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Ważnym dokumentem, który należałoby wziąć pod uwagę, konstruując strategiczne cele i kierunki rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy, powinna być Wojewódzka Strategia Integracji i Polityki Społecznej. W chwili obecnej Wojewódzki Ośrodek Polityki Społecznej we Wrocławiu jest w trakcie uchwalania jej ostatecznej wersji. Przyjął natomiast Program Działania Dolnośląskiego Ośrodka Polityki Społecznej w Zakresie Integracji i Polityki Społecznej na lata 2004 – 2008, który jest długofalowym dokumentem poprzedzającym strategię, a zarazem będącym jej integralną częścią. Wyznacza on do realizacji priorytety podporządkowane misji, jaką jest poprawa jakości życia mieszkańców Dolnego Śląska oraz wskazuje główne kierunki podejmowanych działań na lata 2004 – 2008.

Dzięki zgromadzonym danym o najważniejszych problemach społecznych zdiagnozowano sytuację społeczną Dolnego Śląska i stwierdzono, iż słabymi stronami województwa są między innymi:

- niski i ujemny (dla 14 powiatów) przyrost naturalny,
- starzenie się społeczeństwa – malejąca liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym idąca w parze ze wzrostem liczby osób w wieku emerytalnym,
- utrzymująca się tendencja wzrostowa stopy bezrobocia w ciągu ostatnich trzech lat, z czego najdotkliwiej problem ten odczuwają ludzie młodzi (poniżej 25 roku życia) oraz absolwenci,
- zły stan zdrowotności – co siódmy mieszkaniec województwa jest niepełnosprawny,
- pogłębiające się ubóstwo społeczeństwa.

Na podstawie diagnozy wyznaczono konieczność równoległego realizowania przedsięwzięć mających na celu:

- **przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu** – działania zmierzające do redukcji istniejących problemów społecznych poprzez wsparcie grup osób dotkniętych marginalizacją społeczną z różnych przyczyn, jak również działania o charakterze profilaktycznym,
- **integrację społeczną środowisk osób wymagających szczególnego wsparcia** – działania zmierzające do wyrównywania szans osobom o szczególnie utrudnionej sytuacji życiowej, wymagających wsparcia w celu uniknięcia wykluczenia społecznego,

- **krzewienie idei społeczeństwa obywatelskiego** – działania zmierzające ku większej aktywizacji społeczności lokalnej, rozwijaniu lokalnych inicjatyw społecznych, umacnianiu i rozwojowi współpracy pomiędzy administracją i organizacjami pozarządowymi,
- **podnoszenie jakości usług społecznych** – działania prowadzące do coraz lepszej i efektywniejszej pracy podmiotów świadczących usługi społeczne.

W ramach priorytetów przyjęto do realizacji cele szczegółowe:

- ✓ przeciwdziałanie bezdomności,
- ✓ redukcja zjawiska ubóstwa,
- ✓ przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie,
- ✓ wsparcie dzieci i młodzieży dotkniętej sieroctwem,
- ✓ wsparcie osób niepełnosprawnych pozbawionych możliwości samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie,
- ✓ integracja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych,
- ✓ doskonalenie systemu opieki nad dziećmi i rodziną,
- ✓ aktywizacja społeczna osób starszych,
- ✓ wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn,
- ✓ kreowanie opinii społecznej eliminującej negatywne stereotypy w odniesieniu do osób dotkniętych marginalizacją społeczną,
- ✓ wspieranie lokalnych inicjatyw społecznych opartych o zasady pomocniczości i partnerstwa,
- ✓ aktywizacja społeczności lokalnych z terenów wiejskich,
- ✓ umacnianie i rozwój współpracy administracji publicznej z organizacjami sektora pozarządowego,
- ✓ podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników oraz kadr kierowniczych jednostek pomocy społecznej,
- ✓ współpraca z partnerami zagranicznymi i opracowanie nowych oraz wspólnych rozwiązań z zakresu polityki społecznej,
- ✓ promowanie innowacyjnych metod i technik rozwiązywania problemów z zakresu polityki społecznej,
- ✓ doskonalenie współpracy z administracją rządową oraz samorządową wszystkich szczebli.

Powyższe cele są najistotniejsze w aspekcie perspektywicznego kreowania wojewódzkiej polityki społecznej (rozumianej jako działania zmierzające do poprawy

warunków życia ludności), w tym i pomocy społecznej, (która jako instytucja polityki społecznej państwa ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych).

2.3. POWIATOWA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Świdnicy we wrześniu roku 2001 opracowało Powiatową Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego. Celem tego długofalowego i długoterminowego dokumentu jest wdrożenie w powiecie świdnickim systemu radykalnej poprawy bezpieczeństwa mieszkańców w zakresie wypadków i zdarzeń losowych oraz zagrożeń socjalnych poprzez najlepsze rozwiązanie problemów społecznych, w miarę posiadanych i możliwych do pozyskania środków oraz w ramach kompetencji powiatu.

Powiatowa Strategia odnosi się do priorytetów Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego w zakresie działań dotyczących humanizacji systemu usług społecznych oraz jest spójna z priorytetami Strategii Rozwoju Powiatu Świdnickiego w zakresie realizacji programu ochrony społecznej. Ponadto dokument oparty jest na opracowaniu dotyczącym Polityki prorodzinnej i społecznej w powiecie świdnickim stworzonym w 2000 roku i skupia się na strategicznych zadaniach służących rozwiązaniu najpilniejszych problemów społecznych w powiecie.

Priorytetem Programu Ochrony Społecznej Strategii jest awans cywilizacyjny mieszkańców powiatu. Natomiast misja została określona następująco: „Mieszkańcy powiatu świdnickiego swoją przyszłość budują w oparciu o przedsiębiorczość i aktywność, wykorzystując walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz potencjał społeczno-gospodarczy. Polityka władz samorządu powiatowego opiera się na wartościach wyznaczonych przez zasady lokalnego partnerstwa, zrozumienia potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.”

W strategii zostały wyznaczone następujące cele średniookresowe oraz cele cząstkowe:

- ochrona społeczna poprzez zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka:

- stworzenie sprawnego i efektywnego systemu opieki nad rodziną i dzieckiem,
- rehabilitacja osób niepełnosprawnych,
- zorganizowanie niezbędnych ośrodków wsparcia i zapewnienie kompleksowych usług socjalnych i opiekuńczych wynikających z indywidualnych potrzeb.

Zaplanowano również sposób realizacji celów i wyznaczono m.in. takie kierunki podejmowanych działań, które będą wdrażane również we współpracy z gminnymi ośrodkami pomocy społecznej:

- ✓ zorganizowanie na terenie powiatu świdnickiego i prowadzenie domu pomocy społecznej dla osób starszych i przewlekle chorych lub psychicznie chorych,
- ✓ zorganizowanie mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz resocjalizacyjnych,
- ✓ organizowanie rodzinnych domów pomocy,
- ✓ zorganizowanie i zapewnienie funkcjonowania powiatowych ośrodków wsparcia dla osób z różnymi dysfunkcjami,
- ✓ zorganizowanie i zapewnienie funkcjonowania ośrodków interwencji kryzysowej,
- ✓ zapewnienie opieki rodzinnej dzieciom z różnych przyczyn jej pozbawionych oraz przygotowanie pracowników ośrodków pomocy społecznej do fachowego nadzorowania i wspierania rodzin zastępczych.

Dla zapewnienia skuteczniejszej i efektywniejszej opieki socjalnej oraz wzbogacenia wachlarza świadczeń w tym zakresie, przewidziano częściową prywatyzację usług socjalnych oraz pozyskanie, do świadczenia tych usług, organizacji pozarządowych.

Realizacja tak sformułowanych działań Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Świdnickiego będzie się przyczyniać do zdecydowanej poprawy warunków życia osób i rodzin potrzebujących wsparcia.

2.4. KIERUNKI STRATEGII ROZWOJU GMINY STRZEGOM

Kierunki Strategii Rozwoju Gminy Strzegom, przyjęte w roku 1998, stanowią długofalowy dokument decyzyjny, kierunkujący działalność organów samorządu terytorialnego w latach 1999-2008. Kierunki Strategii, priorytety oraz cele wspierające są spójne z opracowaną w 1997 roku Europejską Strategią Regionu Wałbrzyskiego.

W dokumencie precyzyjnie określono wizję strategicznego rozwoju gminy, która brzmi następująco: „Uzyskanie ożywienia gospodarczego i zapewnienie zrównoważonego

rozwoju gminy przy zachowaniu wiodącej roli przemysłu (zwłaszcza) wydobywczego, zaktywizowanie małych i średnich przedsiębiorstw, głębokiej restrukturyzacji sektora rolniczego przy jednoczesnym pobudzeniu rozwoju przemysłu turystycznego i promowaniu pozytywnego wizerunku Gminy. Wsparciem dla tego procesu będzie szybki rozwój infrastruktury, długofalowa polityka proekologiczna oraz wzrost kwalifikacji i umiejętności zasobów rynku pracy. Realizacja tak sformułowanego celu poprawi standard życia mieszkańców oraz ułatwi proces koniecznych przemian i dostosowanie się do nowych warunków w okresie integracji z Unią Europejską.”

Dla osiągnięcia tak przyjętego celu konieczna jest realizacja następujących priorytetów:

- ❖ zapewnienie maksymalnego wsparcia dla tworzenia i działania małego i średniego biznesu przy utrzymaniu podstawowego znaczenia istniejącego przemysłu,
- ❖ umacnianie rodzinnych gospodarstw rolnych, ich przeobrażenie strukturalne, wprowadzenie nowych rozwiązań agrotechnicznych, a także wspieranie lokalnego przetwórstwa rolnego,
- ❖ intensywne działania na rzecz rozwoju branży turystyczno-wypoczynkowej (z uwypukleniem roli agroturystyki) oraz wieloaspektowej promocji gminy,
- ❖ zdecydowana poprawa stanu infrastruktury technicznej oraz wszechstronne wsparcie działań sprzyjających środowisku naturalnemu,
- ❖ zapewnienie szczególnego wsparcia dla działań na rzecz zwiększenia zasobów mieszkaniowych i ich jakości, poprawy oferty transportu publicznego, a także standardu usług komunalnych,
- ❖ działania na rzecz zwiększenia kwalifikacji i umiejętności, a także elastyczności rynku pracy oraz propagowania wiedzy w zakresie samodzielnej działalności biznesowej.

Przy projektowaniu działań strategicznych, rozwiązujących problemy społeczne gminy Strzegom, należy wziąć pod uwagę zaprojektowane działania, do realizacji których obligują Kierunki Strategii Rozwoju Gminy Strzegom.

2.5. PLAN ROZWOJU LOKALNEGO GMINY STRZEGOM

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Strzegom, powstały w roku 2004, jest dokumentem programowym operacyjnym na lata 2004-2006. Plan jest spójny z innymi

dokumentami programowymi gminy Strzegom oraz wpisuje się w cele strategiczne i kierunki dokumentów powiatowych i wojewódzkich.

Plan zawiera analizę aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze miasta i gminy Strzegom, identyfikację głównych problemów występujących w gminie oraz opis zadań, które mają wpływ na poprawę sytuacji na terenie miasta i gminy, a przez to na bardziej dynamiczny rozwój gminy Strzegom.

Na podstawie analiz przyjęto, iż główne problemy rozwojowe w gminie koncentrują się w ramach następujących obszarów:

- ❖ obszar infrastruktury ochrony środowiska:
 - m.in. szczególnie dotkliwy jest brak sieci kanalizacyjnej we wsiach na terenie gminy,
- ❖ obszar infrastruktury komunikacyjnej:
 - m.in. niezadowalający stan techniczny dróg, chodników oraz poboczy,
- ❖ obszar oświaty i wychowania:
 - m.in. stały spadek liczby urodzeń przenosi się na problemy w sferze edukacji – wzrost kosztów utrzymania placówek, problem z kompletowaniem kolejnych klas,
 - należy wzbogacić istniejącą ofertę zajęć pozaszkolnych oraz doposażyć szkoły,
 - niski poziom wykształcenia mieszkańców gminy – konieczność wsparcia instrumentów wspierających proces kształcenia,
- ❖ obszar gospodarki i rynku pracy:
 - m.in. wysoki poziom bezrobocia oraz zjawisko zubożenia części społeczeństwa,
 - bezrobocie ukryte w sektorze rolnictwa,
- ❖ obszar sfery społecznej i bezpieczeństwa:
 - m.in. szereg problemów społecznych jest spowodowanych trudną sytuacją materialną poszczególnych osób i rodzin,
 - ubóstwo wśród bezrobotnych i osób starszych,
 - brak mieszkań komunalnych i socjalnych,
 - wysoki odsetek osób wymagających opieki długoterminowej,
 - niezadowalający poziom usług zdrowotnych,
 - skromna oferta rekreacyjna gminy,
 - zagrożenie bezpieczeństwa publicznego – klęski żywiołowe, kradzieże i handel narkotykami.

Na podstawie tak opracowanej diagnozy wytyczono zadania interwencyjne Planu oraz zadania komplementarne, mające na celu rozwój gminy Strzegom oraz poprawę

sytuacji bytowej mieszkańców gminy. Zadania objęte Interwencją Planu Rozwoju Lokalnego, mieszczące się w czterech obszarach (infrastruktury ochrona środowiska, infrastruktury komunikacyjnej, gospodarki i rynku pracy oraz sferze społecznej i bezpieczeństwa), powinny zostać uwzględnione przy opracowywaniu kierunków rozwiązywania problemów społecznych w gminie Strzegom.

3. DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY STRZEGOM

3.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Położona w południowo-zachodniej części Polski gmina Strzegom przynależy administracyjnie do województwa dolnośląskiego, a geograficznie do podregionu jeleniogórsko-wałbrzyskiego. Jest jedną z gmin powiatu świdnickiego. Na powierzchni 144 km², którą zajmuje miejsko-wiejska gmina Strzegom, mieszka 28031 osób. Strukturę administracyjną gminy tworzą: miasto Strzegom oraz 22 wsie: Bartoszków, Goczałków, Goczałków Górny, Godziszówek, Granica, Graniczna, Grochotów, Jaroszków, Kostrza, Międzyrzecze, Modłecin, Morawa, Olszany, Rogoźnica, Rusko, Skarżyce, Stanowice, Stawiska, Tomkowice, Wieśnica, Żelazów i Żółkiewka.

Na terenie obecnej gminy Strzegom już ok. 500 lat p.n.e. znajdowało się prasłowiańskie grodzisko obronne. W latach pierwszego tysiąclecia naszej ery przez tereny te wędrowały tabory kupieckie, które kształtowały kulturę tutejszej ludności. W okresie V i VI wieku tereny gminy zamieszkiwała ludność zajmująca się uprawą ziemi, hodowlą zwierząt i handlem. Pierwsza wzmianka o grodzie strzegomskim pochodzi z bulli papieskiej Hadriana IV z 1155 roku. Prawa miejskie Strzegom otrzymał z rąk księżnej Anny w roku 1242, po spaleniu warowni kasztelańskiej i osiedla w czasie najazdu tatarskiego, aby ten ważny gród jak najszybciej mógł się odbudować.

Od wieku XII do XV Strzegom, przynależący najpierw do Księstwa Świdnicko-Jaworskiego, a później pod panowaniem czeskim, jako miasto samorządowe, z cechami rzemieślniczymi i wieloma przywilejami, był liczącym się grodem na Dolnym Śląsku. Burze wojny 30-letniej, liczne najazdy, zarazy, kontrybucje i oblężenia miasta w XVII wieku spowodowały totalne jego zubożenie i prawie całkowite wyludnienie.

Lata systematycznej odbudowy zniszczonego miasta sprawiły, iż w drugiej połowie XIX wieku wzrosło znaczenie Strzegomia. Pod zaborem pruskim nastąpiło szybkie uprzemysłowienie, budowano połączenia kolejowe, powstawały fabryki słoju, Inu, zaczęto eksploatować i przerabiać na skalę przemysłową granit. Pozytywny i efektowny rozwój Strzegomia, któremu nadano prawa powiatu, trwał aż do I wojny światowej. Po jej zakończeniu nastąpił kryzys ekonomiczny, który bardzo zubożył mieszkańców Strzegomia. Pojawił się problem bezrobocia, inflacji, bieda doprowadziła

do wynaturzeń i wzrostu przestępczości. Likwidacja powiatu strzegomskiego w 1932 roku pogorszyła sytuację i dodatkowo obniżyła rangę i dochody miasta.

W końcu II wojny światowej przez miasto przebiegała linia frontu, w efekcie czego prawie 70 proc. zabudowy miejskiej uległo zniszczeniu. Zakończenie wojny przyniosło nowy etap w dziejach miasta. Sukcesywnie wyjeżdżali mieszkańcy pochodzenia niemieckiego, a na ich miejscu osiedlali się Polacy. Do dziś jednak widoczne są ślady po kataklizmie wojennym.

Gmina Strzegom znajduje się w najdalej wysuniętej w kierunku północno-zachodnim części Przedgórze Sudeckiego, wśród granitowych i bazaltowych Wzgórz Strzegomskich, które wraz ze Wzgórzami Niemczańsko-Strzegomskimi i Masywem Ślęży tworzą pas wzniesień oddzielający krawędź Sudetów od Niziny Śląskiej. Jest to teren lekko pofałdowany z charakterystycznym trójczłonowym wzniesieniem (Góra Krzyżowa, Góra św. Jerzego oraz Góra Bazaltowa). Gmina charakteryzuje się specyficznym mikroklimatem, wynikającym z suchych i bardzo ciepłych prądów powietrza oraz obfitych opadów w półroczu letnim. Mikroklimat ten korzystnie wpływa zarówno na produkcję rolniczą, ale przede wszystkim na znajdującą się tutaj, niespotykaną w tej strefie klimatycznej, ciepłolubną roślinność. Walory przyrodnicze regionu zostały podkreślone przez utworzenie na terenie gminy obszaru chronionego.

W krajobrazie Strzegomia i okolic dominują olbrzymie wyrobiska kamieniołomów oraz nieczynne wyrobiska wypełnione wodą i porośnięte roślinnością, stanowiące unikatową atrakcję turystyczną. Kamieniołomy są wynikiem korzystania mieszkańców z bogactw naturalnych, bowiem gmina leży na płycie granitowej będącej częścią masywu geologicznego rozciągającego się od Strzegomia do Sobótki. Na obszarze zajmowanym przez gminę znajdują się złoża granitu, bazaltu, glinki porcelanowej (kaolin).

Położenie geograficzne oraz mikroklimat gminy zapewnia jej również niezwykle korzystne warunki rolnicze, przede wszystkim do uprawy pszenicy. Wśród użytków rolnych na terenie gminy przeważają grunty orne w klasie III a oraz gleby brunatne. W strukturze użytków rolnych grunty orne stanowią największy obszar, bo aż 9 127 ha, następne 1 404 ha stanowią lasy, 939 ha zajmują pastwiska, łąki - 542 ha, sady - 81 ha oraz grunty pozostałe - 2 378 ha. Na terenie gminy dominują gospodarstwa rolne małohektarowe, a podstawową produkcją rolną jest pszenica, jęczmień, owies, ziemniaki, buraki cukrowe i rzepak. Istnieje również wiele gospodarstw specjalistycznych oraz hodowlanych.

W związku z niezwykle korzystnym położeniem geograficznym gminy, bogactwami naturalnymi oraz specyficznym mikroklimatem, najważniejszą gałęzią gospodarczą gminy Strzegom jest działalność handlowo-usługowa (stanowiąca 35,6 proc. w strukturze podmiotów gospodarczych gminy) oraz rolnictwo (34,7 proc.). W pozostałej kolejności znajdują się: przemysł (12,8 proc.), transport (5,4 proc.), budownictwo (3,8 proc.) hotelarstwo i gastronomia (1,9 proc.), ochrona zdrowia (1,4 proc.), edukacja (0,6 proc.) i inne (3,9 proc.). Natomiast wiodącymi rodzajami działalności jest kamieniarstwo, wydobywanie i przeróbka kamienia budowlanego, usługi kamieniarskie oraz budowlane. Na terenie gminy zarejestrowanych jest 1704 prywatnych podmiotów gospodarczych, z czego większość stanowią firmy i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zatrudniające do 5 pracowników.

Atutem gminy jest dogodne położenie geograficzne oraz niewielkie odległości od strategicznych miejscowości powiatu i województwa. Gmina Strzegom leży w odległości 16 km od stolicy powiatu - Świdnicy, 27 km od Wałbrzycha, 33 km od Legnicy, 53 km od Jeleniej Góry oraz 56 km od Wrocławia. Miejscowości gminy połączone są ze sobą siecią 175 km dróg, w tym 17 km dróg krajowych, 24 km wojewódzkich, 81 km powiatowych oraz 90 km dróg gminnych. Komunikację publiczną zapewnia mieszkańcom gminy Państwowa Komunikacja Samochodowa, komunikacja prywatna oraz Polskie Koleje Państwowe, które oferują bezpośrednie połączenia z Jaworzyną Śląską, Legnicą, Dzierżoniowem, Katowicami, Kamieńcem Ząbkowickim i Nysą.

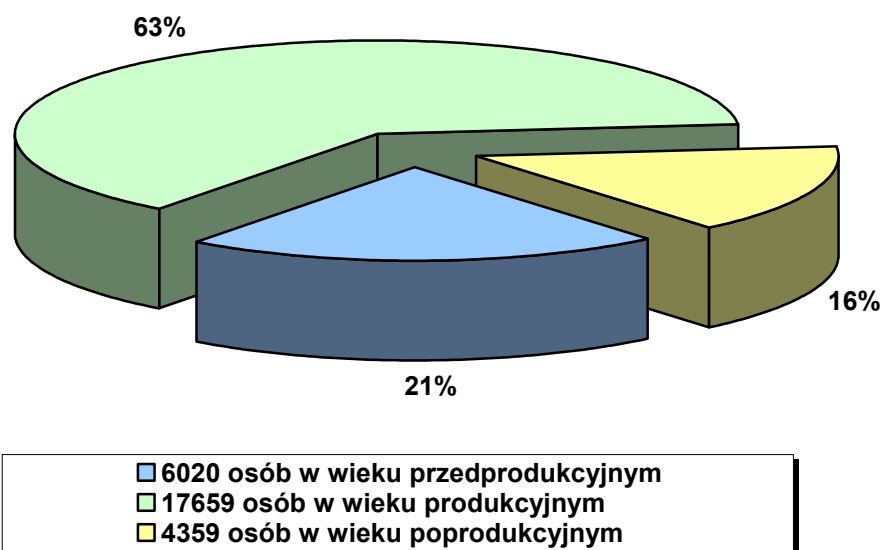
Gmina Strzegom jest prawie w całości zwodociągowana, skanalizowane są cztery wsie oraz miasto Strzegom i sukcesywnie przygotowuje się budowę systemu kanalizacji w kolejnych wsiach z odprowadzeniem do miejskiej oczyszczalni ścieków. Przez gminę przebiega sieć gazowa, która obejmuje swym zasięgiem ogółem 17 miejscowości. Gmina jest w całości zaopatrzona w energię elektryczną. Na jej terenie działają dwie sieci telefoniczne oraz operatorzy telefonii komórkowej.

Strzegom jest miastem partnerskim i współpracuje z miastami zagranicznymi: od 1995 roku z niemieckim Auerbach, od 1997 roku z saksońskim miastem Torgau, a od 1998 roku z czeskim Znojmo. Ponieważ Znojmo jest również partnerskim miastem Torgau, powstał układ trójstronny. W ramach współpracy miast prowadzone są działania na rzecz pokoju i przyjaźni oraz przeobrażenia tradycyjnych obciążeń historycznych narodów poprzez popularyzację obyczajów, kultury, sztuki, postępu, organizacji życia rodzinnego i zawodowego. Miasta partnerskie zobowiązały się do wspierania inicjatyw umożliwiających przyjacielskie kontakty między mieszkańcami obu

miast, tworzenia warunków do nawiązywania współpracy pomiędzy organizacjami, instytucjami i innymi wspólnotami lokalnymi, współpracy polegającej na wymianie doświadczeń i informacji w wielu płaszczyznach życia społecznego i gospodarczego.

Na terenie gminy Strzegom mieszkało w 2004 roku 28 031 osób, z czego 17 427 w mieście Strzegom, a pozostałe 10 604 w 22 wsiach. Wsie są zróżnicowane zarówno pod względem zajmowanej powierzchni, jak i liczby ludności. Do najliczniej zamieszkałych wsi należą: Jaroszów – 2184 mieszkańców, Goczałków – 1386 oraz Stanowice – 1085 mieszkańców, a do wsi o małej liczbie mieszkańców należą: Stawiska – 66 mieszkańców, Skarżyce – 79 mieszkańców, Grochotów – 92 mieszkańców.

Struktura demograficzna gminy Strzegom

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Strzegom 2005 r.

Spośród wszystkich mieszkańców gminy Strzegom 21 proc. stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym, 63 proc. osoby w wieku produkcyjnym, a pozostałe 16 proc. to osoby w wieku poprodukcyjnym. Dane wskazują, iż gminę zamieszkuje duża liczba mieszkańców zdolnych do pracy.

Pozytywnym zjawiskiem jest wzrost ogólnej liczby mieszkańców gminy Strzegom. W porównaniu do roku 2003, kiedy to gminę zamieszkiwało 27 305 osób, w roku 2004 nastąpił wzrost liczby mieszkańców aż o 726 osób.

3.2. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

W gminie Strzegom liczba rodzin objętych pomocą społeczną z roku na rok wzrasta. W roku 2001 z pomocy korzystało 1921 rodzin, w roku 2002 do tej liczby doszło kolejnych 139 rodzin, a w roku 2003 następnych 81 rodzin. Natomiast liczba osób indywidualnych, którym przyznano świadczenia z pomocy społecznej, w roku 2001 wyniosła 2029, w roku 2002 wzrosła o 289 osób, by nieznacznie zmniejszyć się o 20 osób w 2003 roku.

Porównywalnie kształtują się także wielkości wydatków ogółem przeznaczonych na pomoc społeczną. Im większe zapotrzebowanie i ilość beneficjentów, tym większa pula środków finansowych. W ramach zapotrzebowania na pomoc w 2002 roku znacznie wzrosły wydatki na pomoc społeczną pochodzące z budżetu państwa.

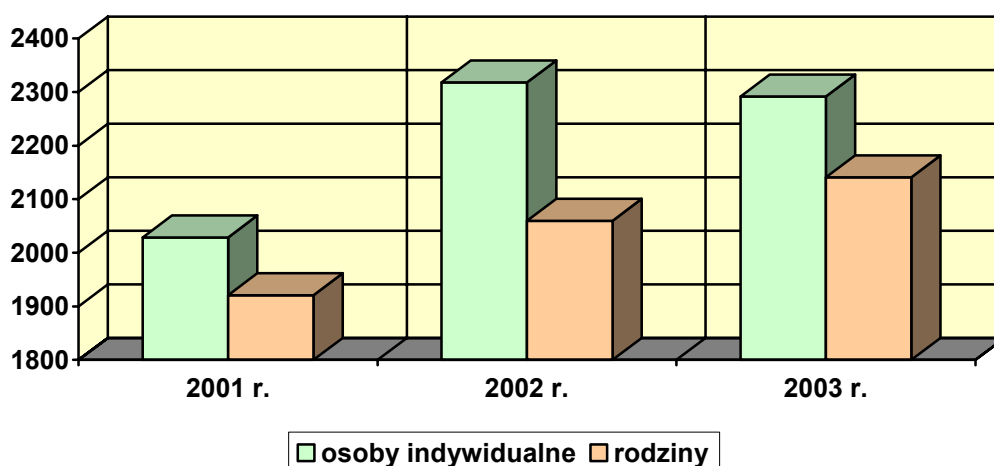
Beneficjenci pomocy społecznej w roku 2003 w gminie Strzegom

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu 2005 r.

W roku 2003 beneficjenci Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzegomiu stanowili 8 proc. spośród ponad 27 tys. ogółu mieszkańców gminy.

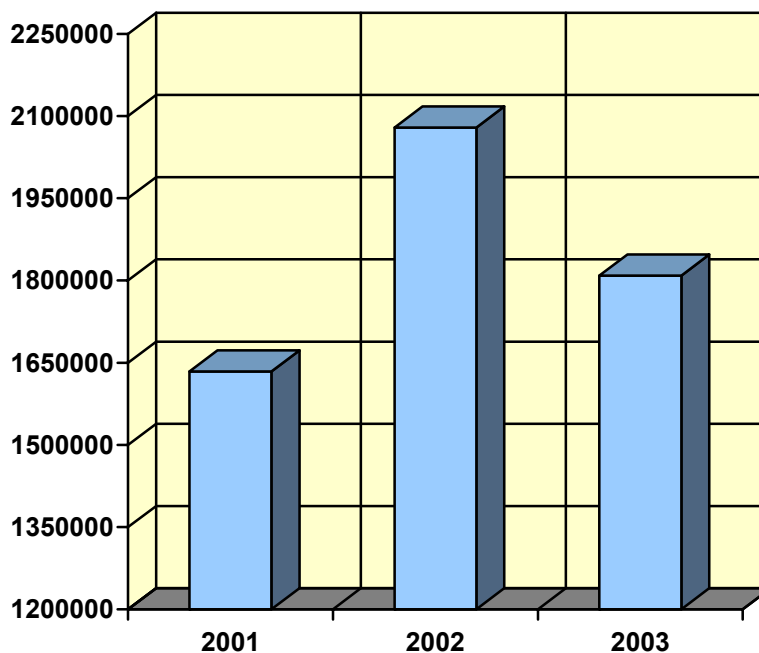
Osoby i rodziny objęte pomocą społeczną w latach 2001-2003

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu 2005 r.

Ogółem na przestrzeni lat 2001-2003, na podstawie wydanych orzeczeń, pomocą społeczną w gminie Strzegom objęto następującą ilość osób: 2001 r. – 2029, 2002 r. – 2312, 2003 r. - 2292 osoby. Natomiast w odniesieniu do rodzin statystyka ta przedstawia się następująco: 2001 r. - 1921, 2002 r. – 2060, 2003 r. - 2141 rodzin.

Wielkość wydatków przeznaczonych na pomoc społeczną w latach 2001-2003

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu 2005 r.

Wielkość nakładów przeznaczanych na pomoc społeczną podążała za tendencjami ilościowymi beneficjentów ubiegających się o wsparcie. Wielkość środków z budżetu państwa na zadania zlecone w roku 2002 uległa powiększeniu w porównaniu do roku poprzedniego i wyniosła 1.548.836 zł, a w roku 2003 została pomniejszona do 1.191.650. Natomiast wielkość środków z budżetu gminy na zadania własne zmniejszyła się w roku 2002, by wzrosnąć w 2003. Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w roku 2001 – 1.633.840 zł, w roku 2002 – 2.078.793 zł, a w 2003 roku – 1.809.170 zł.

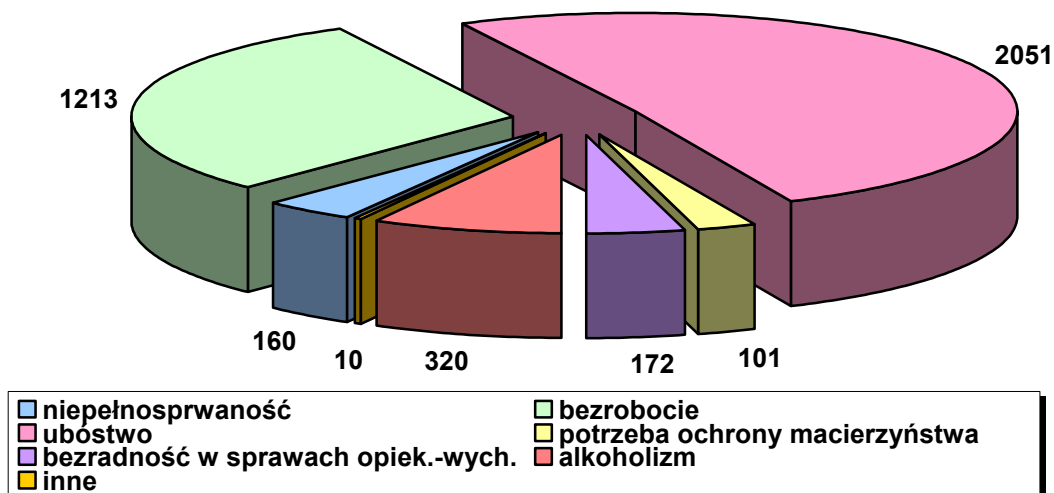
Rodzaje pomocy udzielonej przez OPS w Strzegomiu w latach 2001-2003
--

Typ świadczeń	2001 r.		2002 r.		2003 r.	
	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin	Liczba osób	Liczba rodzin
Pieniężne	2029	1921	2318	2060	2292	2141
Rzeczowe: konserwy inne	–	–	–	–	2068 333	591 111
Udzielanie porad	1379	673	1183	320	1290	480

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu 2005 r.

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Strzegomiu dominującą formą udzielanej pomocy są świadczenia pieniężne. Warte zauważenia jest jednak, że w 2003 roku udzielono także pomocy rzeczowej, którą objęto 2401 osób indywidualnych oraz 702 rodziny. Niepokoić może natomiast spadek zainteresowania poradami przy rosnącej liczbie osób i rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2003 r. w gminie Strzegom

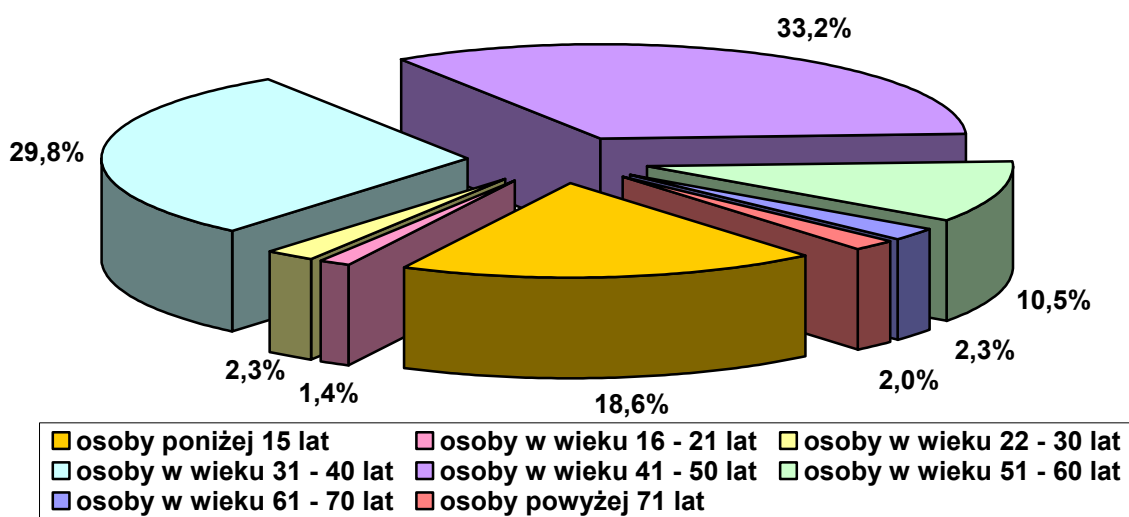
Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu 2005 r.

Zasadniczą przyczyną (główną lub współistniejącą), w związku z którą rodziny z terenu gminy Strzegom wnioskowały o wsparcie z systemu pomocy społecznej, było ubóstwo – 2051 rodzin, (6875 osób pozostających w tych rodzinach), co stanowi 51 proc. ogółu korzystających ze świadczeń pomocowych w 2003 roku. Drugim co do wielkości powodem trudnej sytuacji życiowej rodzin ubiegających się o pomoc było bezrobocie. Aż 1213 rodzin (3709 osób w nich pozostających), czyli 30 proc. spośród ogółu rodzin korzystających z pomocy, tę właśnie przyczynę uznawało za istotnie popychającą je do szukania wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej.

Problemem, który 320 rodzin (8 proc. z ogólnej liczby korzystających z pomocy społecznej) uznało za istotny w staraniu się o pomoc, był alkoholizm jednego z członków rodziny. W rodzinach tych pozostawały w sumie 732 osoby. Ponadto do ważnych przyczyn, które były zgłaszane przez rodziny ubiegające się o wsparcie, zaliczono także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawność oraz potrzebę ochrony macierzyństwa. Dla 172 rodzin (4 proc.) i pozostających w tych rodzinach 765 osób, bezradność była podstawowym bądź dodatkowym powodem szukania pomocy, z czego było to 105 rodzin niepełnych i 67 rodzin wielodzietnych. Z powodu niepełnosprawności o wsparcie wnioskowało 160 rodzin (4 proc.) z 246 osobami w nich pozostającymi, natomiast z powodu ochrony macierzyństwa o pomoc starało się 101 rodzin (3 proc. ogółu) i pozostających w nich 456 osób.

Również narkomania (2 rodziny), bezdomność (5 rodzin) oraz trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego (3 rodziny) stanowiły powody ubiegania się o pomoc w Ośrodku Pomocy Społecznej w Strzegomiu.

Struktura demograficzna beneficjentów pomocy społecznej w 2003 r.

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu 2005 r.

Dwie najliczniejsze ze względu na wiek grupy beneficjentów korzystających ze świadczeń pomocy społecznej stanowiły osoby w wieku produkcyjnym: od 41 do 50 lat - 680 osób, ponad 33 proc. oraz od 31 do 40 lat - 610 osób, prawie 30 proc. ogółu.

Liczną grupę odbiorców pomocy stanowiły dzieci w wieku poniżej 15 lat - 380 osób (18,6 proc.). Również osoby w przedziale wiekowym pomiędzy 51 a 60 rokiem stały się w 2003 roku o wsparcie z systemu pomocy społecznej - 215 osób, co stanowiło 10,5 proc. ogółu beneficjentów.

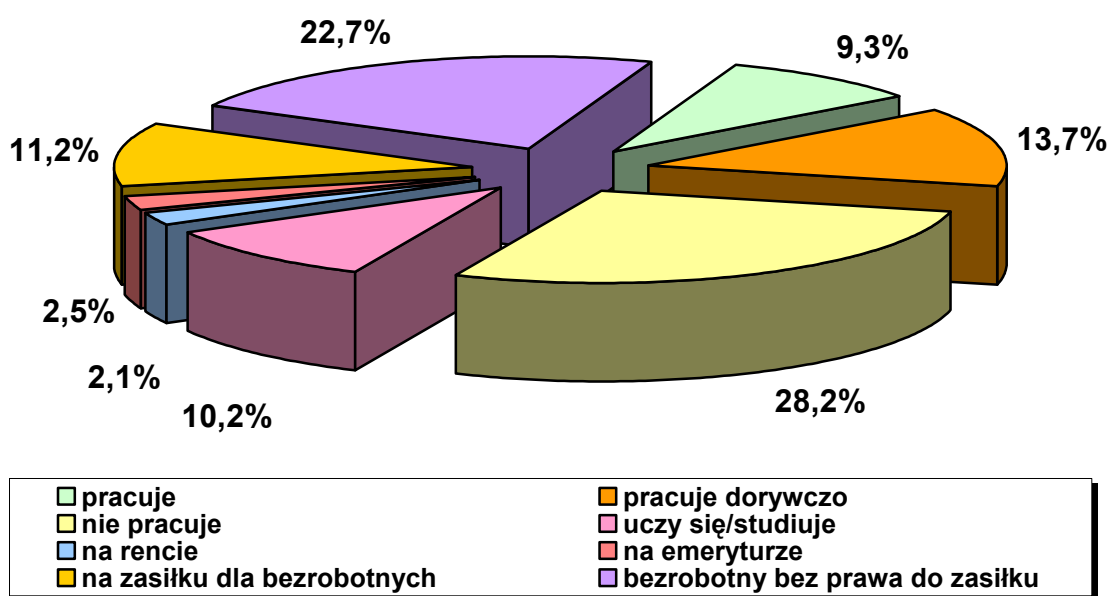
Pokaźna liczba osób w wieku produkcyjnym szukających wsparcia w strzegomskim Ośrodku Pomocy Społecznej to fakt istotnie niepokojący. Taka sytuacja powinna skłaniać do refleksji i działań, gdyż jej skutki mogą dotykać niepełnoletnich członków rodzin i stać się początkiem innych, złożonych problemów społecznych. Być może konsekwencjami problemów osób w tym wieku obciążone są właśnie dzieci stanowiące tak sporą grupę beneficjentów pomocy społecznej.

Na tym tle w miarę korzystnie jawi się sytuacja osób w wieku produkcyjnym od 22 do 30 lat, które stanowiły nieco ponad 2 proc. ogólnej liczby beneficjentów pomocy społecznej. Podobnie dane rozkładają się wśród osób w wieku poprodukcyjnym - od 61 do 70 lat (47 beneficjentów) oraz osób powyżej 71 lat (40 beneficjentów). Osoby te

w mniejszym stopniu ubiegały się o pomoc z systemu wsparcia społecznego, być może z uwagi na pobieranie świadczeń emerytalnych.

Osoby młode, w wieku od 16 do 21 lat, stanowiły najmniejszą grupę beneficjentów pomocy społecznej – 28 osób.

Beneficjenci pomocy społecznej a ich aktywność zawodowa w 2003 r.

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu 2005 r.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu wykazał, że w 2003 roku najliczniejszą grupą odbiorców wsparcia były osoby w wieku produkcyjnym nie posiadające pracy. Wśród beneficjentów znalazło się aż 1008 takich osób (28,2 proc. ogółu). Sporą grupę odbiorców, prawie 23 proc., stanowiły osoby zarejestrowane jako bezrobotne, bez prawa do zasiłku. W sumie aż 812 osób znalazło się w tej grupie odbiorców pomocy. Dane te potwierdzają, iż najistotniejszym problemem w gminie Strzegom jest bezrobocie pogłębiające sferę ubóstwa.

Kolejną liczną grupę beneficjentów stanowiły osoby pracujące dorywczo - 489 osób (14 proc. ogółu). Trzy następne większe grupy beneficjentów to: osoby bezrobotne, lecz z prawem do zasiłku – 401 osób (11 proc.), osoby uczące się lub studiujące – 364 osób (10 proc.) oraz osoby pracujące – 332 (9 proc.). Wynika z tego, iż brak pracy nie jest podstawowym powodem przyznania wsparcia, a w trudnej sytuacji życiowej spośród 8 proc. mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia z pomocy

społecznej są zarówno osoby nie posiadające stałych dochodów, jak i pracujące.

3.3. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym zgodnie z definicją ustawową jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. Najbardziej dramatyczną sytuację mają rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą, zanikiem autorytetu rodzicielskiego, może też prowadzić do rozpadu rodziny. Pojawia się także groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych,

a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

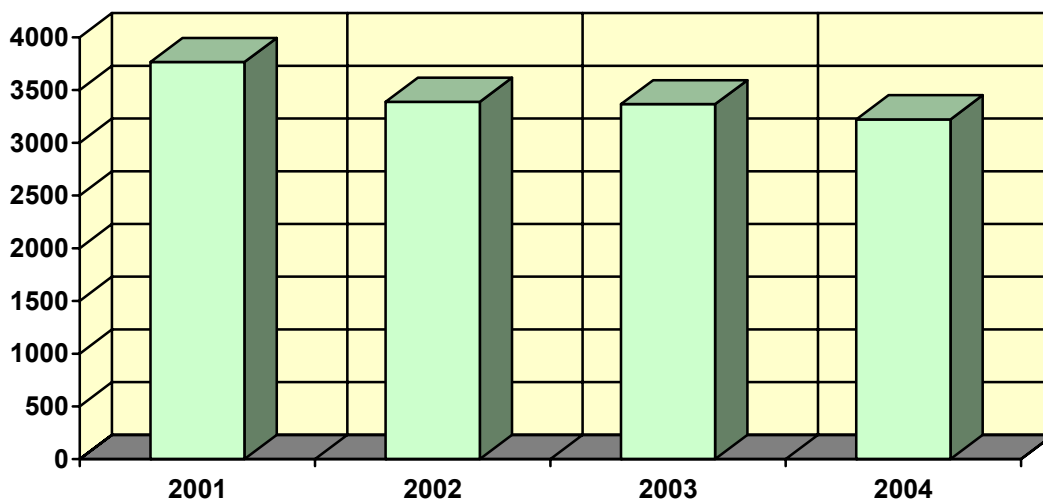
Zwiększanie się grupy bezrobotnych świadczeniobiorców pomocy społecznej łączy się ze wzrostem zadań i wydatków oraz koniecznością dostosowania dotychczasowych form działania do nowych potrzeb. Dominującą formą pomocy są świadczenia pieniężne oraz żywność. Jednak z uwagi na ograniczone środki, pomoc ta staje się relatywnie niska. Podstawowe znaczenie w pomocy w wychodzeniu z bezrobocia ma jednak praca socjalna i przyjmuje ona zróżnicowane formy.

Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych to między innymi pomoc w planowaniu nowych koncepcji życia zawodowego, rozbudzanie motywacji do działania ukierunkowanego na zatrudnienie jak również technika kontaktu, która pozwala na to, by pomoc – jej forma, wysokość i okres świadczenia – uzależniona była od aktywności bezrobotnego i jego rodziny. Niepokojący jest wpływ bezrobocia na zachowania patologiczne. Szczególnie niebezpiecznym zjawiskiem staje się przemoc w rodzinie. Długie pozostawanie bez pracy stymuluje procesy dezintegracji życia rodzinnego. Przymusowa bezczynność zawodowa i nieuregulowany tryb życia wywołują zachowania dewiacyjne, skierowane na rodzinę i lokalne środowisko społeczne. Negatywne emocje związane z sytuacją bezrobocia przenoszone są na najbliższych – ofiarami przemocy i złego traktowania są najczęściej kobiety i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, z jego negatywnymi konsekwencjami psychospołecznymi, wymaga odpowiednich form oddziaływań.

W województwie dolnośląskim na 31 września 2004 roku notowano 22,2 proc. stopę bezrobocia. Najniższa stopa bezrobocia w województwie dolnośląskim występuje na obszarze podregionu Legnickiego (21,2 proc.), a najwyższa na obszarze podregionu jeleniogórsko-wałbrzyskiego (27,7 proc.), który obejmuje swym zasięgiem m.in. powiat świdnicki.

Powiat świdnicki z 26,2 proc. stopą bezrobocia należy do czołówki powiatów o najwyższym odsetku osób bezrobotnych wśród ogółu mieszkańców. Spośród 16.199 osób bezrobotnych, stanowiących ponad 10 proc. ogółu mieszkańców powiatu, większość stanowiły kobiety nie posiadające zatrudnienia – 8950. 13.628 osób bezrobotnych pozostawało bez prawa do zasiłku. 5034 osoby spośród nich zamieszkiwały wsi powiatu świdnickiego.

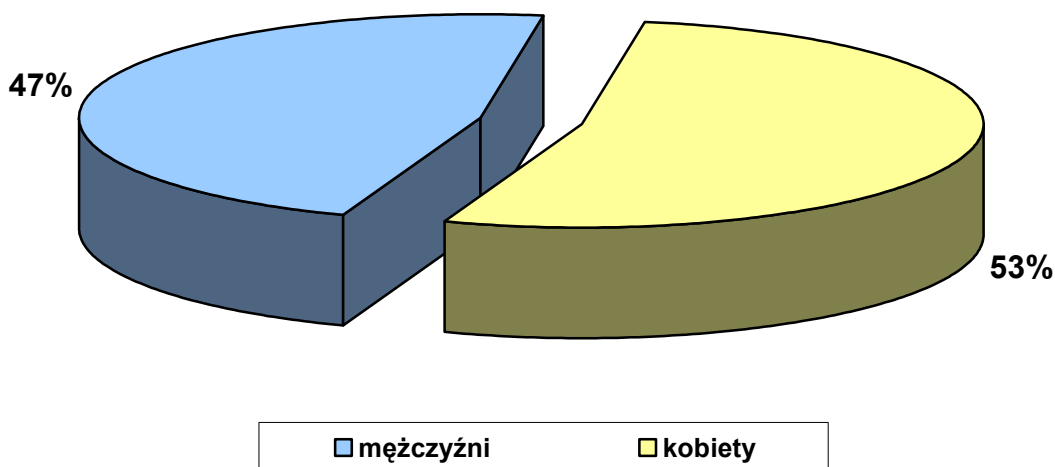
Liczba bezrobotnych w gminie Strzegom w latach 2001-2004

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy 2005 r.

Na koniec 2004 roku w ewidencji Filii Powiatowego Urzędu Pracy w Strzegomiu zarejestrowane były z terenu gminy Strzegom ogółem 3222 osoby nie posiadające zatrudnienia, co stanowi 11,5 proc. ogółu osób zamieszkujących gminę. W porównaniu do lat poprzednich zauważa się spadek liczby osób bezrobotnych w gminie.

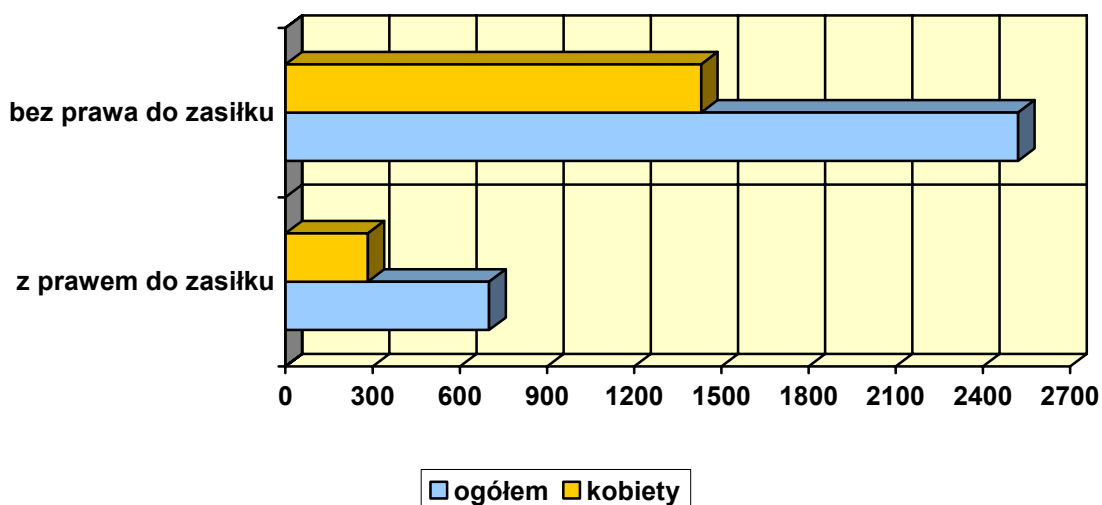
Bezrobotni gminy Strzegom wg płci

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy 2005 r.

Większość spośród 3222 osób bezrobotnych stanowiły kobiety – 1713. Dane te przedstawiają się podobnie jak w całym powiecie, gdzie także kobiety przeważały w rejestrach bezrobotnych.

Bezrobotni z prawem i bez prawa do zasiłku

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy 2005 r.

Przeważająca większość bezrobotnych, bo aż 78,2 proc. ogółu (2521 osób), nie pobierała zasiłku dla bezrobotnych. Natomiast 21,7 proc. (701 osób) posiadało prawo do zasiłku. W przypadku grupy osób z prawem do zasiłku większość stanowili mężczyźni (418 osób), natomiast w grupie bezrobotnych bez prawa do zasiłku przeważały kobiety (1430 osób). Tak wysoki odsetek osób bezrobotnych, którym nie przysługują świadczenia pieniężne z tytułu nieposiadania pracy, świadczyć może o postępującej pauperyzacji społeczeństwa, a co za tym idzie – o wzroście zapotrzebowania na różne formy pomocy społecznej.

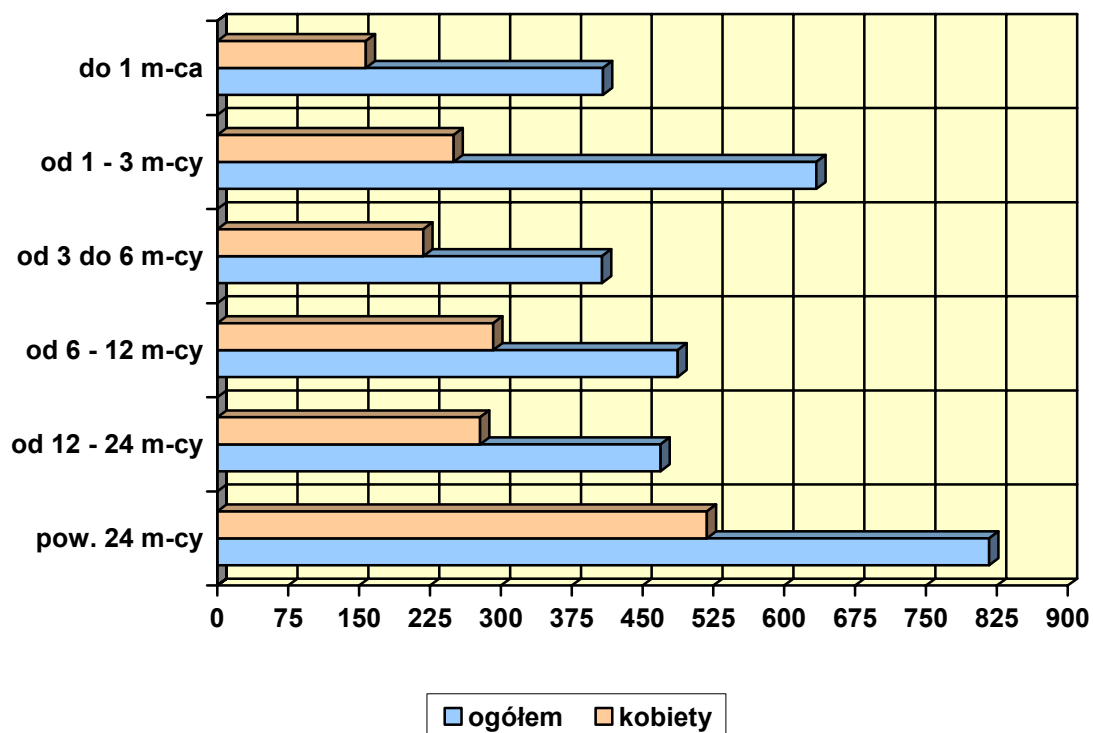
W strukturze bezrobotnych 1308 osób zamieszkiwało wsie gminy Strzegom, w tym większość – 711 osób – stanowiły kobiety. 1914 osób (59,4 proc.) zamieszkiwało miasto Strzegom, z czego także większość, bo 1002 osoby, to kobiety.

Poniższe zestawienia obrazowo oddają strukturę i specyfikę zjawiska bezrobocia w gminie Strzegom według danych liczbowych z grudnia 2004 roku.

Z analizy danych wynika, iż najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowili bezrobotni trwale, a więc osoby bezskutecznie poszukujące zatrudnienia od ponad

2 lat – ogółem 817 osób, w tym większość, bo 518 stanowiły kobiety. Drugą liczną grupę osób bezrobotnych stanowili szukający pracy od 3 miesięcy – 634 osoby, w tym mniejszość stanowiły kobiety – 250.

Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy 2005 r.

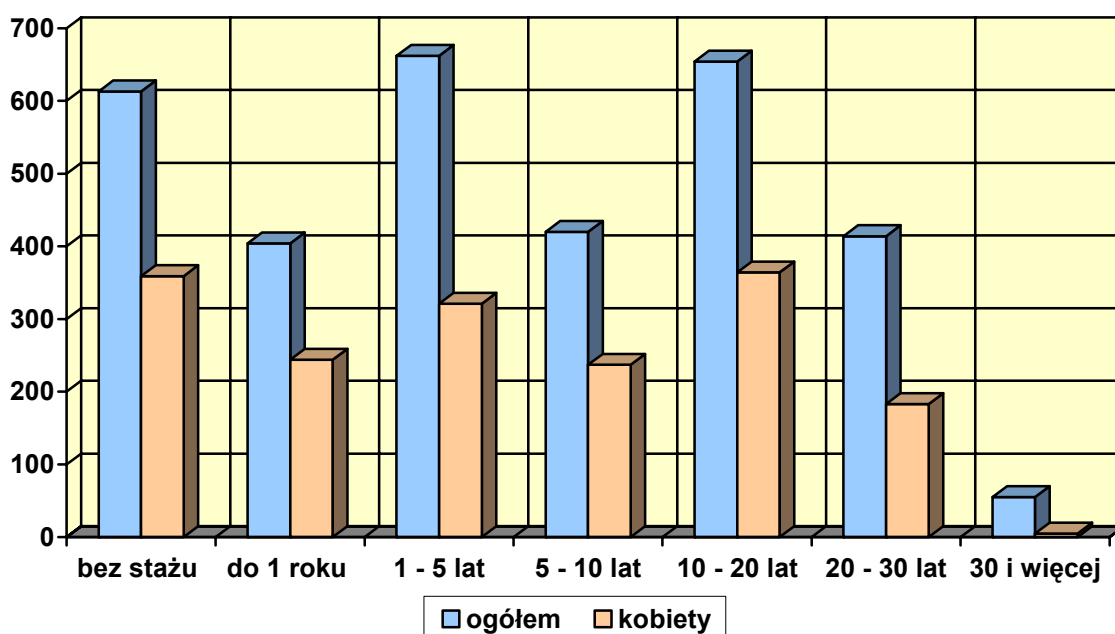
Bezrobotni pozostający bez pracy krócej niż 1 miesiąc stanowili ogółem 408 osób spośród wszystkich zarejestrowanych, w tym mniejszość to kobiety – 157. Do 6 miesięcy nie posiadało żadnego zatrudnienia ogółem 407 osób, w tym większość kobiet – 218. Bezrobotni poszukujący pracy przez okres od 6 do 12 miesięcy stanowili ogółem 487 osób, w tym większość to kobiety – 292, a bezrobotnych poszukujących pracy przez okres od 12 do 24 miesięcy było ogółem 469 osób, z czego również większość stanowiły kobiety – 278.

Z danych wynika, iż w grupie osób bezrobotnych nie posiadających zatrudnienia od miesiąca do trzech miesięcy mniejszość stanowią kobiety, natomiast w kolejnych miesiącach poszukiwania pracy ich odsetek wzrasta i przewyższa liczbę mężczyzn.

Najliczniej reprezentowane grupy wśród bezrobotnych stanowią grupa osób ze stażem pracy od 1 do 5 lat – łącznie 662 bezrobotnych, grupa osób ze stażem od 10 do 20 lat – ogółem 654 bezrobotnych oraz grupa osób bez stażu – 613 bezrobotnych.

Kobiety stanowiły większość w grupie osób nie posiadających stażu pracy – 359 oraz w grupie bezrobotnych ze stażem pracy od 10 do 20 lat – 364, a mniejszość w grupie osób ze stażem pracy od 1 do 5 lat – 321.

Bezrobotni według stażu pracy

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy 2005 r.

Kolejne trzy liczne grupy bezrobotnych z uwzględnieniem stażu pracy, to bezrobotni posiadający staż od 5 do 10 lat – 420 osób, bezrobotni legitymujący się stażem 20 – 30-letnim – 414 osób oraz bezrobotni ze stażem do 1 roku – 404 osoby. Kobiety stanowiły większość wśród bezrobotnych ze stażem do 1 roku (244, czyli 60,4 proc.) oraz ze stażem od 5 do 10 lat (237, czyli 56,4 proc.), natomiast wśród bezrobotnych ze stażem 20 – 30-letnim kobiety stanowiły mniejszość – 183, czyli 44,2 proc.

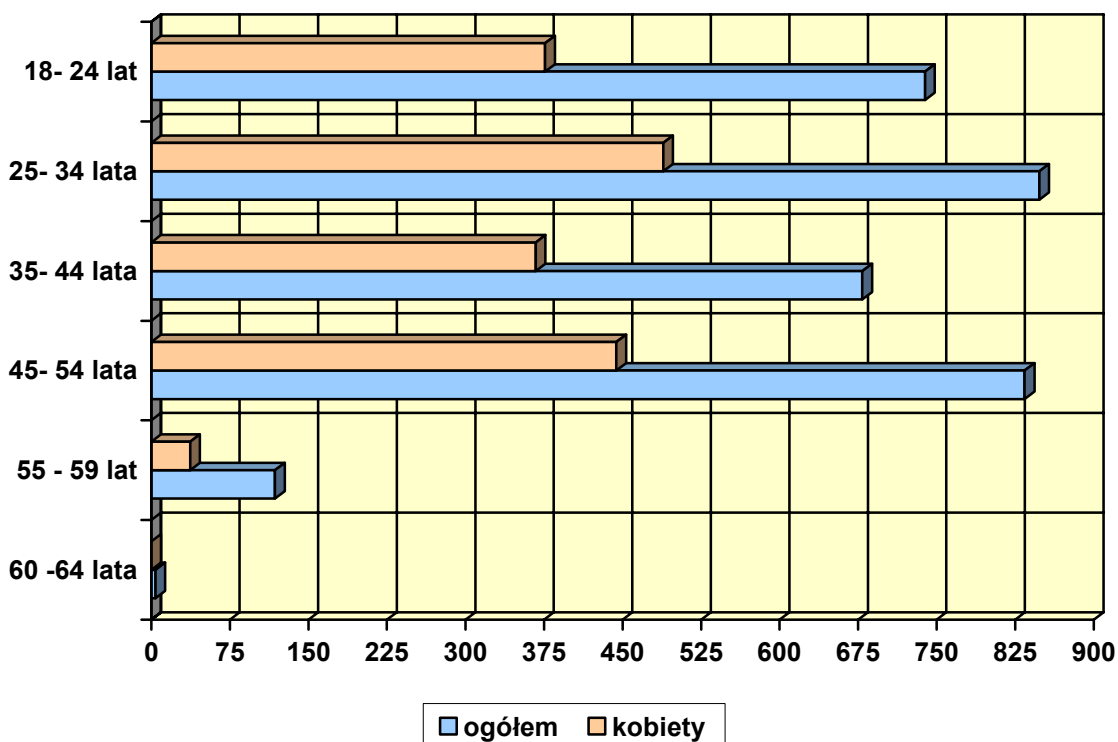
Najmniej liczną grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby z 30-letnim bądź dłuższym stażem pracy – 55 osób, z czego tylko 5 kobiet (8,3 proc.). Można przypuszczać, iż najprawdopodobniej w tej grupie bezrobotnych znajdują się osoby, które w większości nabyły już uprawnienia emerytalne bądź też prawo do świadczeń

przedemerytalnych, dlatego liczba osób zarejestrowanych w Urzędzie Pracy jest tak niewielka.

Dane liczbowe opisujące stan bezrobocia w gminie Strzegom nie wskazują na istnienie jakiegś reguły co do liczby osób bezrobotnych w zależności od posiadanego stażu pracy. Należy jednak zauważyć, że najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby ze stażem do pięciu lat bądź żadnym. Można więc pokusić się o stwierdzenie, że problem bezrobocia jest dla tych osób szczególnie uciążliwy, gdyż nie pozwala im na zaistnienie na rynku pracy i rozpoczęcie kariery zawodowej.

Najliczniejszą grupę osób pozostających bez pracy stanowią ludzie młodzi w wieku od 25 do 34 lat. W rejestrach PUP figuruje 848 takich osób, w tym ponad połowę stanowią kobiety – 489 (57,6 proc.). Zważywszy na dużą liczbę ludności gminy Strzegom w wieku produkcyjnym, można na podstawie przedstawionych danych statystycznych stwierdzić, iż istniejące zasoby ludzkie nie są wystarczająco wykorzystywane na rynku pracy.

Bezrobotni według wieku

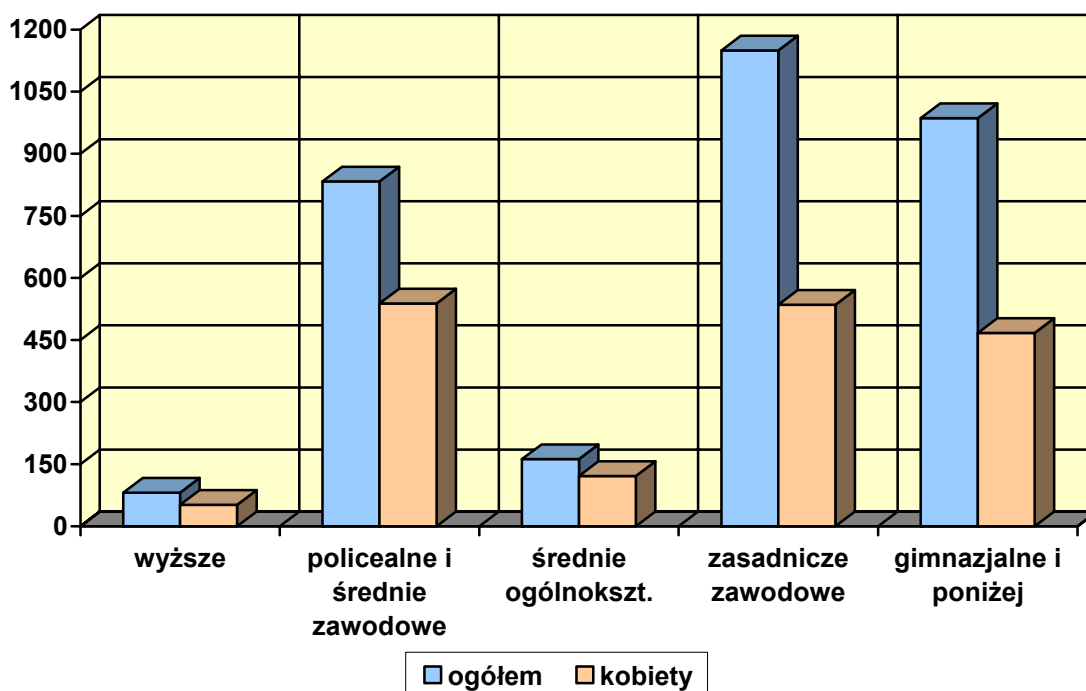
Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy 2005 r.

Kolejną liczną grupą bezrobotnych są osoby w wieku od 45 do 54 lat – 834 osoby, z czego 444 to kobiety (53,2 proc.). 739 osób spośród ogółu bezrobotnych to osoby w przedziale wiekowym od 18 do 24 lat, w tym 376 kobiet (50,8 proc.), 679 osób, z czego 367 kobiet (54 proc.) to bezrobotni w grupie wiekowej od 35 do 44 lat. Niepokojąca jest przewaga liczby kobiet wśród ogółu bezrobotnych we wszystkich wymienionych kategoriach wiekowych.

W grupie wiekowej od 55 do 59 lat zarejestrowanych bezrobotnych było mniej niż w pozostałych grupach, bo 118 osób, w tym 37 kobiet (31,3 proc.), natomiast w grupie wiekowej powyżej 60 lat zewidencjonowano tylko 4 mężczyzn. Dane te oddają pozytywny obraz sytuacji osób starszych, które – jak można mniemać – albo są w dalszym ciągu czynne zawodowo, albo zostały już objęte świadczeniami przedemerytalnymi.

Analiza danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy, dotyczących struktury wiekowej zarejestrowanych bezrobotnych, potwierdza ogólną tendencję występującą na terenie całego województwa dolnośląskiego, zgodnie z którą można stwierdzić, iż problem bezrobocia dotyka szczególnie osoby w wieku 25 lat.

Bezrobotni według wykształcenia

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy 2005 r.

Poziom wykształcenia ma istotny wpływ na sytuację osoby na rynku pracy. Jak wskazuje wykres, najwyższe bezrobocie dotyka osoby legitymujące się niskim poziomem wykształcenia. Najwięcej, bo aż 1150 osób posiadających status bezrobotnego, legitymuje się wykształceniem zawodowym, z czego 535 to kobiety, (46,5 proc. ogółu). Kolejną liczną grupą bezrobotnych stanowią osoby z najniższym wykształceniem – gimnazjalnym i niższym – 986 osób. W tej liczbie kobiety stanowiły 467 zarejestrowanych, czyli 47,3 proc.

Problem braku zatrudnienia w najmniejszym stopniu dotyczył osób z wykształceniem wyższym – 81 osób ogółem, w tym 52 kobiety (64,2 proc.) oraz wykształceniem średnim ogólnokształcącym – 162 bezrobotnych, w tym większość, bo 121 (74,6 proc.) stanowiły kobiety. Te liczby wskazują jak istotne jest kształcenie dzieci i młodzieży oraz doksztalcanie dorosłych.

Zastanawiający jest natomiast fakt istnienia dość licznej grupy osób pozostających bez pracy z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Osób o statusie bezrobotnego było w tym przedziale 833, z czego większość – 538 – stanowiły kobiety (64,5 proc.).

3.4. KWESTIA UZALEŻNIEŃ I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Alkoholizm oraz inne uzależnienia, takie jak narkomania i nikotynizm, to zauważalne zjawiska w obszarze pomocy społecznej. Są one trudne do rozwiązania, gdyż zarówno ich źródłem, jak i ich skutkiem są inne problemy.

Nadużywanie alkoholu i środków psychoaktywnych powoduje szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Następstwa te dotyczą nie tylko zdrowia fizycznego i psychicznego. Głównymi problemami współwystępującymi z uzależnieniami są bezdomność, bezrobocie, ubóstwo, dysfunkcje rodziny, długotrwała choroba, przestępczość – w tym przemoc w rodzinie. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm można wymienić uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utrata zatrudnienia. Zjawisko narkomanii wzrasta z kolei z powodu zwiększającej się dostępności do środków psychoaktywnych, pewnego rodzaju mody na zażywanie narkotyków wśród młodzieży, braku autorytetów i celów życiowych.

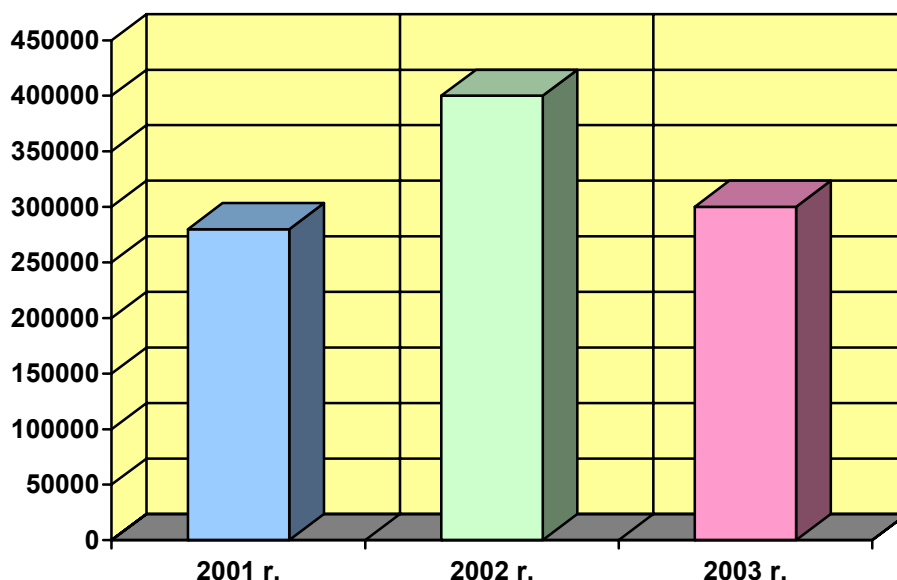
Kwestia uzależnień należy do istotnych zjawisk problemowych gminy Strzegom. Alkoholizm i narkomania zostały uznane przez mieszkańców gminy za drugi co do

wielkości problem społeczny. Natomiast z ponad 2 tysięcy rodzin szukających wsparcia w Ośrodku Pomocy Społecznej w Strzegomiu aż 320 rodzin, w których pozostawały 732 osoby, w 2003 roku właśnie nadużywaniem alkoholu jednego z członków rodziny tłumaczyło swą trudną sytuację życiową. Problem narkomanii także wystąpił u beneficjentów pomocy społecznej – dotknął 2 rodziny. Ponadto Komisariat Policji w 2003 roku stwierdził na terenie gminy 12 przestępstw związanych z handlem narkotykami.

W 2003 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 57 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych. Wydała 29 skierowań na leczenie do odpowiednich placówek lecznictwa zamkniętego. W 2003 roku przeprowadziła również 9 kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Wielkość środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie nieznacznie wzrosła w 2003 roku w porównaniu z rokiem 2001, w którym wynosiła 280 tys. zł. W roku 2002 stanowiła prawie o 43 proc. więcej – 400 tys. zł, natomiast w roku 2003 została zmniejszona do 300 tys. zł.

Środki finansowe służące rozwiązywaniu problemów uzależnień w latach 2001-2003

Źródło: Urząd Miasta i Gminy w Strzegomiu 2005 r.

Ponowne pomniejszenie puli środków finansowych na profilaktykę uzależnień i rozwiązywanie problemów alkoholowych w gminie jest zjawiskiem niepokojącym. Działania takie mogą wywołać szereg negatywnych zjawisk, mogą skutkować gorszą

jakością udzielanej pomocy osobom uzależnionym bądź wpłynąć na realizację zadań związanych z profilaktyką.

W 2002 roku została stworzona diagnoza problemów alkoholowych dla gminy Strzegom. Przeprowadzone badania wskazały, iż szacunkowa skala problemów alkoholowych w Strzegomiu wygląda następująco:

- 550-850 osób jest uzależnionych od alkoholu,
- 1100-1400 osób dorosłych żyjących w rodzinach alkoholowych dotyka problem współuzależnienia,
- 1100-1400 dzieci wychowuje się w rodzinach alkoholików,
- 1400-1950 osób należy do grupy pijących szkodliwie, nie uzależnionych od alkoholu,
- 1500-1850 osób staje się ofiarami przemocy w rodzinie z problemem alkoholowych.

Dane szacunkowe są wysoce niepokojące. Niepokoić także może analiza raportów Straży Miejskiej, z której wynika, iż w 2001 roku przeprowadzono 199 interwencji związanych z problemem alkoholowym, w tym do najistotniejszych należało spożywanie alkoholu w miejscach publicznych – 52 zdarzenia, awanturowanie się w miejscach publicznych pod wpływem alkoholu – 74 zdarzenia, osadzenie w areszcie KP do wytrzeźwienia – 14 przypadków, dowieszenie do domu bez osadzenia w areszcie – 29 zdarzeń. Straż Miejska ukarała 1 właściciela sklepu z napojami alkoholowymi mandatem karnym, zatrzymała 2 nietrzeźwych kierujących, 2 nietrzeźwych przewiozła do szpitala z uwagi na upojenie alkoholowe oraz sporządziła 16 wniosków o ukaranie za spożywanie alkoholu w miejscu publicznym.

Funkcjonariusze Komisariatu Policji w Strzegomiu w 2001 roku odnotowali 336 zdarzeń z udziałem osób nietrzeźwych na terenie gminy Strzegom. Najwięcej przypadków, bo aż 130, wiązało się z zatrzymaniem w Izbie Zatrzymań do wytrzeźwienia, 112 zdarzeń dotyczyło zatrzymania nietrzeźwych kierowców, 57 zdarzeń odnosiło się do wykroczeń pod wpływem alkoholu, a 27 razy funkcjonariusze KP interweniowali w związku z zakłócaniem porządku publicznego pod wpływem alkoholu. Odnotowano także 8 wypadków drogowych pod wpływem alkoholu oraz 2 wypadki przy pracy pod wpływem alkoholu.

Komisariat Policji w Strzegomiu prowadzi również procedurę Niebieskiej Karty, dotyczącą interwencji związanych z przemocą w rodzinie. W 2001 roku funkcjonariusze

sporządzili 35 Niebieskich Kart, zgłoszono 35 sprawców przemocy domowej, w tym 19 pod wpływem alkoholu.

Z analizy wysnuto m.in. takie wnioski, że skala problemów związanych z alkoholem według mieszkańców gminy w wielu przypadkach nasila się, a osoby pijące stanowią szczególne zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego. Badania potwierdziły także fakt wzrostu zachowań ryzykownych wśród młodzieży, obniżającego się wieku inicjacji alkoholowej, istnienie obyczajowości picia oraz ukazały zjawisko narkotyzowania się uczniów szkół – 40 proc. uczniów II klas szkoły średniej przyznało się do kontaktów ze środkami odurzającymi.

Na terenie gminy funkcjonuje jedna grupa samopomocy dla Anonimowych Alkoholików, prowadzone są grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz dla osób współuzależnionych. Istnieje Klub Abstynenta „Arka” prowadzony przez stowarzyszenie, dofinansowany przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Swą działalność prowadzi także Punkt Konsultacyjno-Interwencyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin oraz Punkt Interwencji Kryzysowej, udzielający pomocy w sytuacjach kryzysu – zapobiegania przemocy domowej. W gminie działa również 11 świetlic profilaktycznych oraz Środowiskowy Klub Młodzieżowy. Placówki te obejmują swą działalnością profilaktyczną 573 osoby rocznie.

3.5. KWESTIA ZDROWIA

Zdrowie, według definicji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), oznacza dobre samopoczucie fizyczne, psychiczne i społeczne, pozwalające na prowadzenie przez człowieka produktywnego, sensownego i twórczego życia w sferze tak społecznej jak i ekonomicznej. Przyjęta zasada równości, sprawiedliwości i partycypacji w zdrowiu stanowi istotną przesłankę w realizowaniu podstawowego prawa do zdrowia i korzystania z usług służby zdrowia.

Polityka społeczna, mając na względzie stan zdrowia jednostki, bierze pod uwagę czynniki ekonomiczne i społeczne. Jej zadaniem jest m.in. wyrównywanie dostępu do służby zdrowia oraz tworzenie warunków dla zdrowia społeczeństwa. Natomiast, badając kwestię zdrowia, polityka społeczna rozróżnia jej trzy dziedziny:

- profilaktykę – zapobieganie chorobom w społeczeństwie poprzez kształtowanie odpowiedniego rozwoju człowieka oraz warunków jego życia wpływających na jego zdrowie,

- leczenia – nastawienie na człowieka chorego, na rozpoznanie i leczenie,
- rehabilitację – przywracanie do zdrowia, sprawności i przydatności społecznej ludzi dotkniętych kalectwem lub upośledzonych fizycznie, psychicznie, społecznie.

Zadania służby zdrowia w dziedzinie leczenia i rehabilitacji w gminie realizuje m.in. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Sp. z o.o. z Centrum Medyczno-Diagnostycznym i z Przychodnią Zdrowia w Strzegomiu. Zakład prowadzi także Wiejskie Ośrodki Zdrowia w Jaroszowie, Olszanach i Goczałkowie oraz Punkt Lekarski w Kostrzy. Zakład zatrudnia corocznie średnio ok. 80 osób, które pracują w ramach poradni ogólnej dla dzieci i dorosłych, poradni stomatologicznej oraz w poradniach specjalistycznych: chirurgii ogólnej, urazowo-ortopedycznej, otolaryngologicznej, ginekologiczno-położniczej, okulistycznej, kardiologicznej, endokrynologicznej, reumatologicznej, logopedycznej, onkologicznej, neurologicznej, zdrowia psychicznego, rehabilitacyjnej a także w gabinecie zabiegowym i laboratorium analitycznym.

W gminie funkcjonuje także Przychodnia Lekarska Nova – Dent s.c. prowadząca poradnię ogólną i poradnie specjalistyczne oraz jednoosobowy niepubliczny zakład opieki zdrowotnej „Gravit” ZUM w Strzegomiu. Na terenie miasta i gminy Strzegom działa Podstacja Powiatowego Pogotowia Ratunkowego w Strzegomiu, która jest czynna całą dobę i udziela świadczeń z zakresu pomocy doraźnej i przewozu osób wymagających natychmiastowego leczenia w zakładzie opieki zdrowotnej albo ciągłości leczenia. Na terenie gminy brak obiektów leczenia zamkniętego.

3.6. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

W rozumieniu ustawy o pomocy społecznej niepełnosprawność oznacza stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy, powodujący trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie samodzielnej egzystencji. Tymczasem w dobie obecnej niepełnosprawność jest również rozumiana jako wynik barier społecznych, ekonomicznych oraz fizycznych, jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania. W związku z tym polityka społeczna powinna prowadzić aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz aktywnie pracować na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, przeciwdziałać ich dyskryminacji

i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse i warunki korzystania z przysługujących im praw.

Osobą niepełnosprawną jest taka osoba, która posiada odpowiednie orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony lub osoba, która takiego orzeczenie nie posiada, lecz odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku (zabawa, nauka, praca, samoobsługa). Zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na 2 podstawowe grupy: osoby niepełnosprawne prawnie, czyli te, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony oraz osoby niepełnosprawne biologicznie, tj. takie, które nie posiadają orzeczenia, ale odczuwają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych.

Kryterium zakwalifikowania danej osoby do zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie jest posiadanie przez tę osobę aktualnego orzeczenia wydanego przez odpowiedni organ orzekający dla osób w wieku 16 lat i więcej bądź uprawnienia do pobierania zasiłku pielęgnacyjnego dla dzieci poniżej 16 roku życia.

Według danych statystycznych, co siódmy mieszkaniec w województwie dolnośląskim posiada statut osoby niepełnosprawnej. Procentowy wskaźnik osób niepełnosprawnych (15 proc.) jest nieznacznie większy niż w kraju (14,3 proc.). Przyczyną tego jest pogłębiająca się tendencja starzenia się społeczeństwa województwa.

W gminie Strzegom brakuje pełnego rozeznania co do liczby osób niepełnosprawnych. Kwestią osób niepełnosprawnych zajmuje się m.in. Ośrodek Pomocy Społecznej. W roku 2003 z powodu niepełnosprawności ze świadczeń Ośrodka skorzystało 246 beneficjentów. Ponadto pomocy osobom niepełnosprawnym udziela Strzegomskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, w którym zrzeszone są 24 osoby z orzeczoną niepełnosprawnością, w tym 6 dzieci w wieku do 16 lat, 6 osób w wieku od 18 do 30 lat oraz 12 osób powyżej 30 roku życia.

W gminie brakuje przede wszystkim organizacji pozarządowych oraz oddziałów integracyjnych dla dzieci niepełnosprawnych zarówno w przedszkolu, jak i w szkołach, które stanowiłyby konkretny rodzaj wsparcia dla osoby niepełnosprawnej.

3.7. KWESTIA OPIEKI NAD DZIECKIEM I MŁODZIEŻĄ

Rodzina funkcjonalna, konsekwentnie i z powodzeniem spełniająca swoje zadania, stanowi dla swych członków, przede wszystkim dzieci, źródło poczucia własnej wartości, bezpieczeństwa, więzi i miłości. Rodzina taka, dzięki postawom akceptacji i współdziałania, zaspokaja podstawowe potrzeby psychospołeczne, stwarza okazję do kształtowania osobowości, uczy młode jednostki podstawowych wartości oraz norm powszechnie akceptowanych w danej społeczności. Instytucje oświatowe dopełniają te oddziaływania i wspierają rodzinę w edukowaniu, wychowaniu i opiece nad dzieckiem.

Niestety, nierzadko bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych rodziny, nieumiejętność rozwiązania problemów, z jakimi się boryka, powodują głębokie kryzysy w rodzinie. Są to zazwyczaj bardzo dramatyczne i traumatyczne sytuacje dla wychowujących się tam dzieci. W takim przypadku instytucje oświatowe, ośrodki pomocy społecznej oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze odgrywają istotną rolę we wsparciu i pomocy rodzinie, podstawowej komórce życia społecznego.

Instytucje te, poza prowadzeniem działań doraźnych, organizowaniu i prowadzeniu specjalistycznego poradnictwa, kierowaniu placówkami wsparcia dziennego bądź interwencyjnego, są niejednokrotnie zmuszone przejąć opiekę nad dzieckiem. Aby ograniczyć takie przypadki do minimum, należy w lokalnym środowisku prowadzić prawidłowe działania profilaktyczne, edukacyjne i naprawcze.

W gminie Strzegom zadania oświatowe oraz opiekuńczo-wychowawcze spełniają przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne. Na terenie gminy funkcjonują 3 przedszkola publiczne w Strzegomiu, 2 oddziały przedszkolne przy Zespołach Szkolno-Przedszkolnych w Goczałkowie i Olszanach oraz jedno przedszkole prywatne św. Jadwigi w Morawie, które w sumie otaczają opieką 424 dzieci. Ponadto przy Publicznym Przedszkolu nr 2 w Strzegomiu istnieje oddział żłobkowy, w którym przebywają dzieci do lat 3.

Na terenie miasta Strzegom działają 3 Publiczne Szkoły Podstawowe, a na terenie gminy 6 Publicznych Szkół Podstawowych we wsiach: Kostrza, Olszany, Rogoźnica, Goczałków oraz w Jaroszowie i Stanowicach (zespoły szkolno-przedszkolne). W szkołach tych uczy się 1975 dzieci. Działają także 4 gimnazja: dwa w Strzegomiu oraz dwa we wsiach Goczałków i Jaroszków. W gimnazjach pobiera naukę 1138 uczniów. Do szkół ponadgimnazjalnych uczęszcza ok. 2 tys. uczniów z terenu gminy Strzegom. Funkcjonujące w Strzegomiu szkoły tego typu: Zespół Szkół

Ogólnokształcących i Zespół Szkół mają kierunki i profile kształcenia dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy i ogólnych tendencji zatrudnieniowych.

Z przeprowadzonych na terenie 8 szkół podstawowych, 3 gimnazjów oraz 2 szkół ponadgimnazjalnych badań wynika m.in., iż wszystkie te szkoły, by prawidłowo realizować założone cele, zatrudniają pedagoga, w większości z nich pracuje pielęgniarka oraz logopeda, a dodatkowo w dwóch gimnazjach pracuje psycholog. Szkoły współpracują z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, kuratorami sądowymi, policją, lekarzami, pomocą społeczną oraz organizacjami pozarządowymi, przede wszystkim Towarzystwem Przyjaciół Dzieci ze Strzegomia. Niepokojącym jest fakt, iż żadna ze szkół nie prowadzi klas integracyjnych dla dzieci niepełnosprawnych.

Wśród 8 badanych szkół podstawowych wszystkie prowadzą dożywianie uczniów, ogółem 256 dzieci je ciepłe posiłki w szkole, natomiast według pedagogów szkolnych dzieci potrzebujących jest dwa razy więcej. Pedagodzy wskazują, że należałoby dożywiać ok. 500 uczniów. Także wszystkie 3 gimnazja, biorące udział w badaniach, prowadzą dożywianie – w sumie dla 52 uczniów, przy czym tu wskazania potrzeb w tym zakresie mówią o pięciokrotnie większej liczbie, gdyż zdaniem pedagogów powinno się dożywiać jeszcze ok. 200 uczniów.

W szkołach ponadgimnazjalnych, które nie prowadzą dożywiania uczniów, zauważa się taką potrzebę i wymienia liczbę prawie 130 uczniów, których należałoby objąć programem dożywiania. Fundusze na bezpłatne posiłki szkoły pozyskują przede wszystkim ze środków finansowych Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzegomiu, z Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz od sponsorów prywatnych.

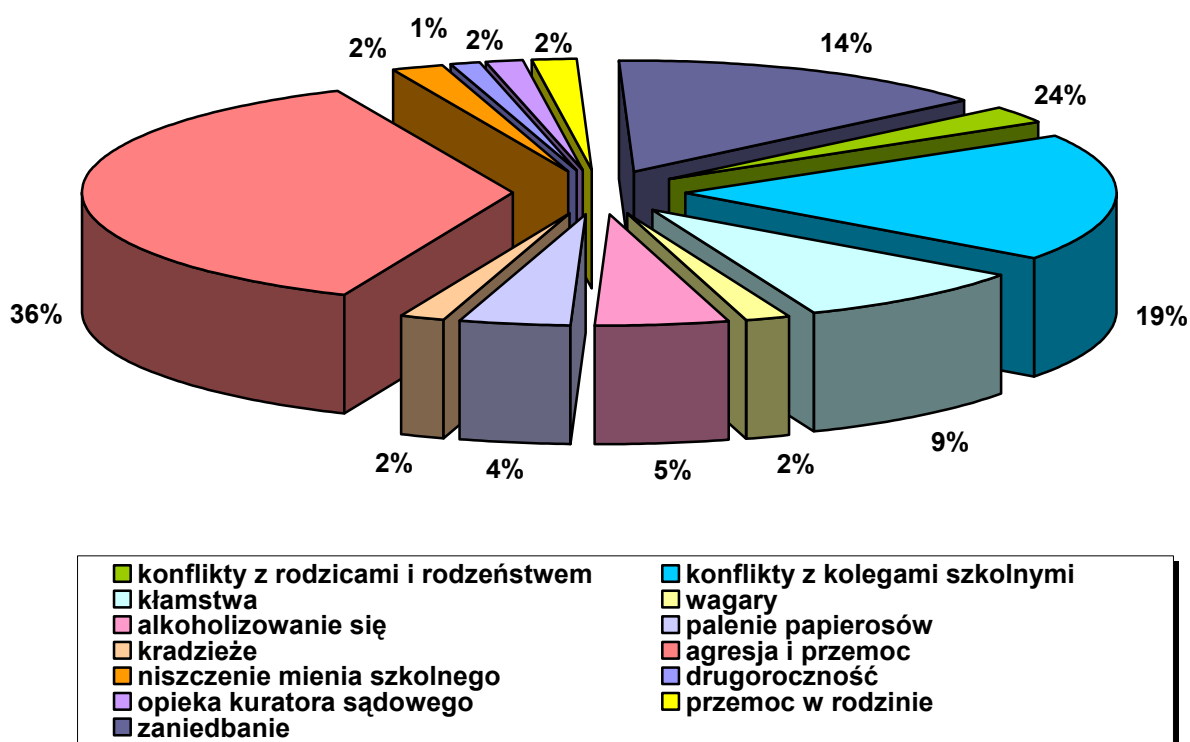
Istotną funkcją szkoły jest prowadzenie świetlicy oraz organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla uczniów, szczególnie tych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz z rodzin zagrożonych i problemowych. W 7 szkołach podstawowych działają świetlice szkolne, w których w sumie przebywa ok. 420 uczniów dziennie. 2 gimnazja także prowadzą świetlice, w których opiekę zapewnia się ok. 244 uczniom, natomiast w 1 gimnazjum prowadzi się godziny świetlicowe, z których korzysta 25 osób. Również Zespół Szkół posiada świetlicę, do której uczęszcza 200 uczniów. W świetlicach prowadzi się przede wszystkim zajęcia świetlicowe, opiekuńczo-wychowawcze, rekreacyjno-sportowe oraz różnego rodzaju koła zainteresowań. Ponadto szkoły prowadzą zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, socjoterapeutyczne itp.

Dyrekcje szkół stwierdziły, iż do problemów społecznych, które w najpoważniejszym stopniu dotyczą uczniów, należą przede wszystkim trudne

warunki materialne rodzin, najczęściej związane z bezrobociem rodziców, niewydolność wychowawcza rodziców i związane z tym zaniedbywanie i niedożywianie dzieci oraz problemy uzależnień oraz zagrożenia ze strony środowiska.

Na terenie szkół przeprowadzono rozpoznanie najsilniej występujących problemów w społeczności uczniów. Wyniki badań dla szkół podstawowych obrazuje poniższy wykres.

Problemy w społeczności uczniów szkół podstawowych gminy Strzegom

Źródło: Badania Centrum AV 2005 r.

W szkołach podstawowych najpoważniejszym problemem jest agresja i przemoc – 402 przypadki (36 proc.), przy czym najwięcej przypadków dotyczy bicia (142 przypadki) oraz poniżania (110 przypadków). Poważny problem stanowią także konflikty wśród uczniów oraz zaniedbanie ze strony rodziców. Natomiast w szkołach ponadpodstawowych największy problem stanowi palenie papierosów (ponad 420 przypadków w trzech szkołach) oraz wagary (ponad 120 przypadków). Niepokojące jest, iż wśród uczniów gimnazjów rozpoznano także aż 48 przypadków zaniedbania przez rodziców.

Aby zapobiegać negatywnym zjawiskom występującym na terenie szkół, czy też pojawiającym się w środowisku życia uczniów, szkoły wszystkich szczebli edukacyjnych prowadzą zajęcia profilaktyczne, m.in. z zakresu profilaktyki uzależnień („Elementarz – czyli program siedmiu kroków”, „Promocja zdrowia i profilaktyka uzależnień”, „Wolni od uzależnień”), profilaktyki przemocy („Saper – czyli jak rozmawiać z agresją”, „Agresji staw czoło”, „Ratowniczek”, „Przezwyćczyć agresję w szkole”, „Bezpieczna szkoła”) oraz inne dotyczące np. ochrony przed sektami, umiejętności interpersonalnych, technik relaksacyjnych oraz „Różowe Wstążeczki” – program mający na celu zapobieganie wadom cewy nerwowej u dzieci, którym objęte są uczennice szkół ponadpodstawowych.

Szkoły zapewniają uczniom i rodzicom także inne formy wsparcia, jak:

- doradztwo psychologiczno-pedagogiczne, szkolenia, konsultacje,
- dostosowanie programów nauczania do potrzeb i możliwości ucznia,
- udział w szkolnych kołach zainteresowań,
- zajęcia specjalistyczne, socjoterapie, grupy wsparcia,
- interwencje w sytuacjach kryzysowych, wnioskowanie o wszczęcie postępowań opiekuńczych bądź leczenie odwykowe rodziców,
- mediacje, negocjacje,
- dożywianie dzieci, zapomogi, stypendia, pomoc rzeczową.

Dyrekcje szkół wskazały również, iż gdyby posiadały odpowiednie środki finansowe, mogłyby efektywniej wypełniać swe zadania opiekuńczo-wychowawcze, głównie dotyczące animacji czasu wolnego uczniów oraz podejmować szereg innych działań, zarówno profilaktycznych, jak i naprawczych.

Działalność wychowawczo-opiekuńczą na terenie gminy Strzegom, w głównej mierze kulturalną, prowadzi także Strzegomskie Centrum Kultury. Centrum upowszechnia kulturę i aktywizuje środowisko lokalne do jej współtworzenia. Prowadzi działania w zakresie animacji i propagowania kultury, m.in. organizuje spektakle, koncerty, wystawy, realizuje imprezy zlecone, współpracuje z amatorskimi ruchami artystycznymi i zespołami folklorystycznymi. W Centrum Kultury dla dzieci, młodzieży oraz dorosłych prowadzone są sekcje, kluby i koła zainteresowań, łącznie 19. Są to m.in. sekcje: teatralna, plastyczna, haftu artystycznego, rytmiczna, wokalna, scenograficzna, szachowa, kluby: melomana, kondycyjny, myśliciela, a także zespoły folklorystyczne, chóry itd. Strzegomskie Centrum Kultury sprawuje także opiekę instruktazowo-merytoryczną nad 16 świetlicami wiejskimi, mieszczącymi się w: Rusku,

Jaroszowie, Bartoszkówku, Goczałkowie, Kostrzy, Wieśnicy, Żółkiewce, Stawiskach, Godzieszówku, Tomkowicach, Granicy, Modłęcinie, Olszanach, Stanowicach oraz Międzyrzeczu. W świetlicach wiejskich prowadzone są różne formy działalności kulturalnej i opiekuńczo-wychowawczej.

Na terenie gminy istnieje także Biblioteka Publiczna w Strzegomiu z sześcioma filiami w terenie, upowszechniająca czytelnictwo wśród społeczności lokalnej. Działa również Ośrodek Sportu i Rekreacji w Strzegomiu.

3.8. KWESTIA PRZESTĘPCZOŚCI

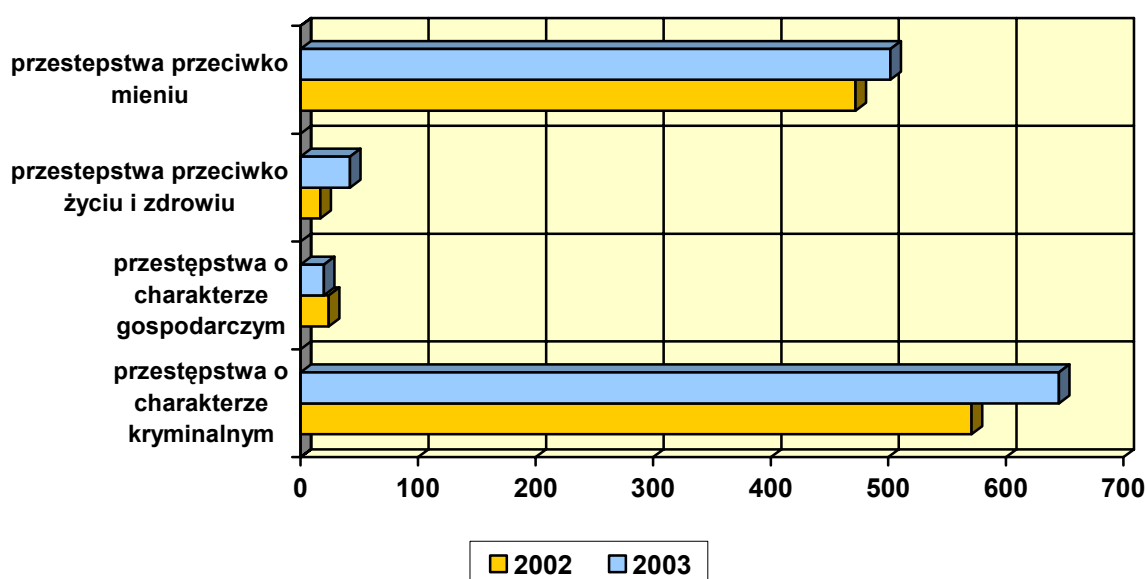
Przestępczość jest jedną z tych kwestii społecznych, które odciskają dotkliwe piętno na funkcjonowaniu każdej lokalnej społeczności. Intensywność oraz częstotliwość, z jaką występują zdarzenia przestępcze, mogą mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących tę lokalną społeczność. Dlatego tak istotne jest prowadzenie działań prewencyjnych oraz operacyjnych i porządkowych, zmierzających do zapewniania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Na terenie gminy Strzegom za stan bezpieczeństwa publicznego odpowiedzialni są funkcjonariusze Komisariatu Policji oraz Straży Miejskiej w Strzegomiu.

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż na terenie gminy Strzegom w 2003 roku stwierdzono ogółem 902 przestępstwa, o 79 więcej niż w roku 2002. Wskaźnik dynamiki wyniósł 109,6 i był nieznacznie mniejszy niż w powiecie świdnickim (110,9), natomiast nieco wyższy niż w całym województwie dolnośląskim (106,4). W 2003 roku ogółem wszczęto 751 dochodzeń i śledztw, mniej niż w 2002 roku, kiedy to wszczęto 867 dochodzeń.

Wykryto w gminie Strzegom w roku 2003 więcej przestępstw (538) niż w roku 2002 – 486. Wyższy też był wskaźnik wykrywalności przestępstw, który wyniósł 59,1 w porównaniu do 54,1 z roku 2002.

Przestępstwa stwierdzone na terenie gminy Strzegom w latach 2002-2003

Źródło: Komisariat Policji w Strzegomiu 2005 r.

W roku 2003 zanotowano zauważalny wzrost większości spośród kategorii przestępstw w porównaniu do roku 2002. Największą dynamiką (aż 247,1) charakteryzowały się przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, których zanotowano aż 42 w 2003 roku, w porównaniu do 17 w roku 2002. Jest to dość niepokojące zjawisko, tym bardziej iż dynamika dla całego powiatu wyniosła 11,6, a liczba wszystkich przestępstw tej kategorii wyniosła dla powiatu 202.

W gminie Strzegom zanotowano również wzrost liczby przestępstw o charakterze kryminalnym – z 571 w 2002 roku do 645 w roku 2003 oraz przestępstw przeciwko mieniu – z 472 w 2002 roku do 502 w 2003 roku. Dynamika była zbliżona do danych z całego powiatu.

Jedyny spadek zauważono wśród przestępstw o charakterze gospodarczym – z 24 zarejestrowanych w 2002 roku do 20 w 2003 roku.

Najwięcej przestępstw w 2003 roku, bo aż 645, miało charakter kryminalny i były to m.in.: kradzież cudzej rzeczy – 238 przypadków, w tym kradzież poprzez włamanie do samochodu – 9 przypadków, kradzież z włamaniem – 179 przestępstw, kradzież rozbójnicza, rozbój i wymuszenie rozbójnicze – 17 przypadków. Zarejestrowano także 1 przypadek morderstwa, 3 gwałty, 3 rozboje z bronią, 14 przypadków uszczerbku na zdrowiu oraz 24 przypadki bójek i pobić.

Niepokojący jest fakt, iż spośród wszystkich 902 zarejestrowanych przez Komisariat Policji w Strzegomiu przestępstw, aż 66 było popełnionych przez osoby nieletnie, z czego 60 miało charakter kryminalny. Natomiast wśród podejrzanych o dokonanie przestępstwa znalazło się 45 nieletnich, w tym 39 podejrzanych o dokonanie przestępstwa kryminalnego.

Zagrożeniem dla mieszkańców gminy Strzegom jest także problem związany z przestępstwem z ustawy z dnia 24.04.1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii – handlem narkotykami. Na terenie całego województwa dolnośląskiego w roku 2003 zarejestrowano 4401 przestępstw tej kategorii, aż o 874 więcej niż w roku 2002. Na terenie powiatu świdnickiego w roku 2003 zarejestrowano 207 przestępstw z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, o 38 mniej niż w roku 2002. Niestety, dane dla gminy Strzegom są równie niekorzystne, jak w przypadku całego województwa. W 2003 roku nastąpił dwukrotny wzrost przestępstw tej kategorii – z 6 w 2002 roku do 12 w 2003.

W odpowiedzi na wzrost przestępstw związanych z narkomanią Komisariat Policji w Strzegomiu podjął wzmożone działania prewencyjne i operacyjne, takie jak kontrole szkół pod kątem posiadania narkotyków z wykorzystaniem wyszkolonego psa, prowadzenie w szkołach pogadanek i konkursów związanych z tematyką zagrożeń i konsekwencji popełniania czynów karalnych.

Policja wspólnie ze Strażą Miejską zwiększyła ilość patroli w gminie, prowadzono również akcje prewencyjne, m.in.: „Pieszy”, „Bezpieczne Wakacje” oraz „Pomiar”.

3.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY STRZEGOM

Identyfikacja problemów społecznych jest jednym z najważniejszych elementów każdego postępowania diagnostycznego mającego określić zasadnicze problemy i ewentualne kierunki ich rozwiązywania. Podstawowym narzędziem badawczym, za pomocą którego identyfikowano problemy społeczne gminy Strzegom, była ankieta rozesłana do osób mających wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej, między innymi do radnych oraz osób reprezentujących wybrane instytucje lokalne, takie jak ośrodki zdrowia, parafie, szkoły, organizacje pozarządowe.

Z kilkunastu nadesłanych odpowiedzi wyłonił się obraz najistotniejszych kwestii dotykających lokalną społeczność.

3.7.1. Atuty i potencjał rozwojowy oraz słabe strony gminy

Według respondentów najistotniejszym atutem gminy Strzegom jest położenie geograficzne i wynikające z tego niewielkie odległości do większych miast powiatu świdnickiego oraz innych miast województwa, przede wszystkim do Legnicy i Wrocławia oraz bogactwo złóż naturalnych – granitu. Potencjałem rozwojowym gminy są walory krajobrazowe i turystyczne, tereny zieleni, spokój okolicy, dostępność do instytucji użyteczności publicznej, dobrze rozwinięta komunikacja miejska, działalność kulturalno-oświatowa. Zwrócono również uwagę na aktywność społeczną mieszkańców gminy, ich integrację oraz na współpracę zachodzącą pomiędzy organizacjami pozarządowymi.

Natomiast najczęściej wymienianą słabością gminy Strzegom jest pogłębiające się bezrobocie, prowadzące do ubożenia i patologizacji społeczności gminy, która najdotkliwiej przejawia się w dużej ilości osób alkoholizujących i narkotyzujących się w miejscach publicznych, w chuligaństwie młodzieży spowodowanej ubogą ofertą ciekawych form spędzania czasu wolnego. Respondenci zwrócili również uwagę na brak poczucia bezpieczeństwa, zanieczyszczone środowisko oraz duże natężenie ruchu drogowego.

3.7.2. Najważniejsze problemy społeczne w gminie

Za najważniejsze problemy w gminie uznano bezrobocie oraz uzależnienia, zarówno od alkoholu jak i od narkotyków. Problemy, silnie ze sobą skorelowane, według respondentów z coraz większą intensywnością i siłą dotyczą mieszkańców gminy i w niedalekiej przyszłości mogą być jeszcze bardziej odczuwalne. Ponadto większość ankietowanych wskazała na tendencje wzrostowe problemów związanych z pogłębiającym się i długotrwałym bezrobociem, będącym wynikiem braku perspektyw zawodowych, jak i na rosnący problem uzależnień wśród społeczności gminy Strzegom i łatwy dostęp młodzieży do używek.

Poważnym i narastającym problemem, wskazanym przez respondentów, jest również ubożenie mieszkańców gminy. Bieda spowodowana wzrostem bezrobocia przyczynia się do pogłębiania patologii społecznych, wzrostu izolacji społecznej osób

ubogich, narastającego problemu niewydolności wychowawczej rodzin, bezdomności, postaw agresywnych oraz wandalizmu.

Mieszkańcy zwrócili również uwagę na pogłębiające się zjawisko starzenie społeczeństwa, wzrastającą potrzebę opieki socjalnej dla dzieci i młodzieży, brak perspektyw rozwojowych oraz brak mieszkań komunalnych i socjalnych. Problemem jest również rosnący brak poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców gminy.

3.7.3. Szczególnie narażone grupy społeczne

Za osoby, których w największym stopniu dotyczą lokalne problemy społeczne, uznano dzieci i młodzież, przede wszystkim te pochodzące z rodzin biednych, wielodzietnych, dysfunkcyjnych. Wybór ten uzasadniano głównie ubóstwem oraz bezrobociem mieszkańców. Ponadto zwrócono uwagę na problemy młodzieży – absolwentów szkół w znalezieniu pracy.

Za szczególnie narażonych uznano także grupę ludzi starszych i samotnych, osoby chore i niepełnosprawne oraz rodziny wielodzietne, ubogie i z problemami oraz rodziców dzieci uzależnionych. Kolejną grupą mieszkańców, która odczuwa skutki problemów społecznych, są bezrobotni długotrwale, pozostający bez prawa do zasiłku i ich rodziny. Zwrócono również uwagę na problemy kobiet.

W kwestii związanej z wyborem odbiorców, do których powinna trafiać pomoc, uznano iż w pierwszej kolejności należy wspierać osoby bezrobotne oraz młodzież. Ponadto wsparcie powinno się zagwarantować osobom ubogim oraz rodzinom dysfunkcyjnym, niewydolnym wychowawczo, borykającym się z problemami finansowymi, wielodzietnym oraz niepełnym. Pomoc społeczna powinna otaczać opieką również osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków, ludzi chorych, niepełnosprawnych, samotnych oraz matki samotnie wychowujące dzieci.

Wsparcie i środki finansowe należy także kierować do szkół, jako instytucji nie tylko wypełniających zadania oświatowe, ale również wychowawczo-opiekuńcze, profilaktyczne.

Respondenci wskazali także miejsca szczególnie narażone na zachowania patologiczne, które należałoby objąć szczególnym nadzorem. Wskazano na parki, lokale gastronomiczne i puby, przystanki autobusowe, obrzeża miasta, wsie oraz duże osiedla mieszkalne.

3.7.4. Podmioty pomagające w rozwiązywaniu problemów społecznych

Respondenci, wskazując na osoby i instytucje, które mogą przyczynić się do rozwiązywania lokalnych problemów, zwrócili przede wszystkim uwagę na wiodącą rolę Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzegomiu oraz instytucje oświatowe – szkoły i instytucje publiczne – przede wszystkim Powiatowy Urząd Pracy oraz Policję.

Zauważyli jednocześnie pozytywne oddziaływanie pomocowe pracowników Urzędu Miasta i Gminy w Strzegomiu, Sądu, Straży Miejskiej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kościoła, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Narodowego Funduszu Zdrowia. Wymienili również organizacje pozarządowe jako instytucje pomocowe warte zaufania.

3.7.5. Kwestie uznane za najistotniejsze w tworzeniu strategii

Ankietowani wskazali również problemy, na których powinna skupić się lokalna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy Strzegom. Wybierali pięć najistotniejszych kwestii z zamkniętego katalogu. Poniżej prezentujemy rozkład wskazań.

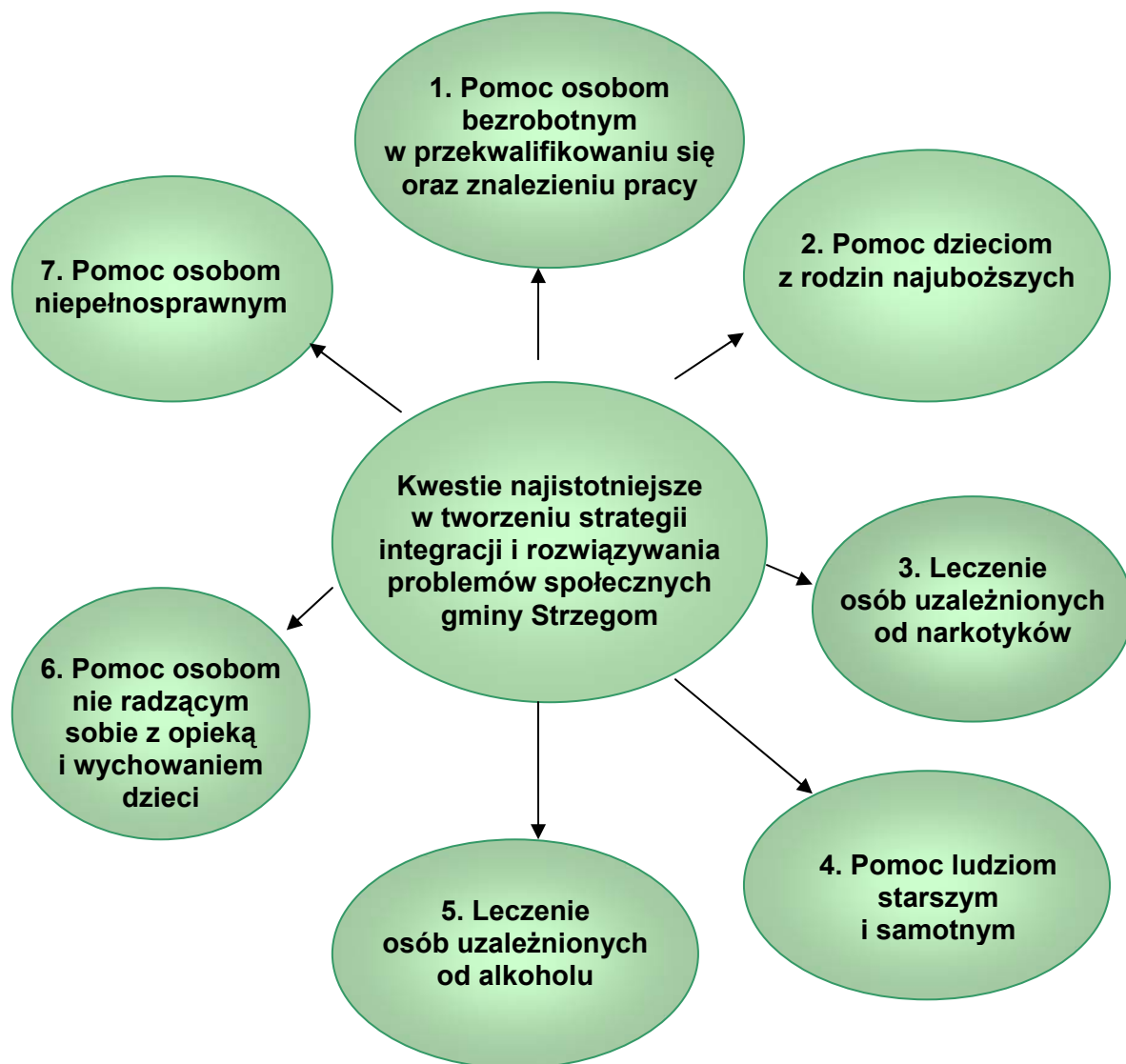
Najistotniejsze kwestie społeczne w gminie Strzegom – rozkład wskazań

Lp.	Kwestie pomocy społecznej	Ilość wskazań	Istotność wskazań
1.	Pomoc dzieciom z rodzin najuboższych,	13	2,07
2.	Pomoc osobom bezrobotnym w przekwalifikowaniu się oraz znalezieniu pracy,	11	2
3.	Pomoc osobom nie radzącym sobie z opieką i wychowaniem dzieci,	9	3,1
4.	Pomoc ludziom starszym i samotnym,	7	3,42
5.	Pomoc osobom niepełnosprawnym,	6	4,16
6.	Leczenie alkoholików,	5	3,8
7.	Leczenie narkomanów	4	3

Ponadto do kwestii ważnych, a nie ujętych w powyższej tabeli, zaliczono również pomoc dzieciom chorym i upośledzonym, dzieciom z domów dziecka, pomoc samotnym kobietom w ciąży i matkom, będącym w trudnej sytuacji życiowej, pomoc chorym na AIDS oraz sprzęt i pieniądze dla szpitali na przeprowadzanie kosztownych operacji.

Na podstawie punktacji przyporządkowanej przez respondentów poszczególnym kwestiom obliczona została istotność wskazań, według wzoru, że punktacja przyporządkowana najistotniejszym problemom zmierza w stronę kontinuum o wartości jeden, a najmniej istotnych problemów w stronę kontinuum o wartości pięć.

Z powyższego zestawienia wynika rozkład wskazań najistotniejszych kwestii społecznych, które winny stać się przedmiotem szczególnej troski samorządu lokalnego. Należy dodać, że w prezentowanym zestawieniu pominięto kategorie, na które nie było wskazań, na przykład kwestie ludzi dotkniętych skutkami klęsk żywiołowych, pomoc osobom bezdomnym, pomoc byłym więźniom, uchodźcom, pomoc ofiarom wojen w różnych krajach świata, pomoc Polakom powracającym do ojczyzny.

4. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT, oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategicznym strategii.

Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Analiza SWOT została przygotowana w Ośrodku Pomocy Społecznej w Strzegomiu. Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **siły** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Wynik prac obrazują prezentowane według wybranych kwestii społecznych zestawienia:

❖ kwestia dzieci, młodzieży i rodziny

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• aktywna praca na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży,• współpraca i koordynacja działań podmiotów rządowych i pozarządowych zajmujących się problematyką dzieci i młodzieży,• wspieranie organizacji III sektora przez	<ul style="list-style-type: none">• niedostateczna ilość środków finansowych,• brak na terenie gminy placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich oraz placówek dla samotnych matek z dziećmi,• niewystarczająca ilość ośrodków

<p>samorząd w działaniach na rzecz dzieci, młodzieży i rodziny,</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie analiz jakościowych w zakresie potrzeb dzieci i młodzieży, • zabezpieczanie dostępu do różnych form spędzania czasu wolnego, • propagowanie idei wolontariatu. 	<p>wsparcia dla rodzin w kryzysie,</p> <ul style="list-style-type: none"> • nieadekwatna do potrzeb liczba zatrudnionych pracowników merytorycznych w systemie pomocy społecznej oraz specjalistów do pracy z rodziną, • brak działań w kierunku rozwoju zastępczej opieki rodzinnej nad dziećmi, • brak warunków do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej.
--	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost znaczenia organizacji pozarządowych na rzecz pomocy dzieciom i młodzieży, • oferty szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry w dziedzinie pracy z dziećmi, młodzieżą i rodziną, • racjonalne rozdzielanie środków publicznych, • wysoki poziom współpracy pomiędzy szkołą a rodziną, • wystarczająca opieka medyczna w szkołach, • prowadzenie szkolnych programów profilaktycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie, ubóstwo, • marginalizacja i alienacja grup i osób, • istnienie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej • rozpad więzi społecznych oraz zanik kontroli nad dziećmi, • niewystarczające środki publiczne na opiekę nad dzieckiem i rodziną.

❖ **kwestia osób bezrobotnych**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost znaczenia wykształcenia jako wartości, 	<ul style="list-style-type: none"> • wysoka skala bezrobocia, • wysokie bezrobocie długotrwałe

<ul style="list-style-type: none"> • dobre przygotowanie pracowników pomocy społecznej do pracy z osobami bezrobotnymi, • istnienie organizacji pozarządowych pomagających osobom bezrobotnym, • współpraca władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi, • istnienie lokalnych przedsięwzięć wartych upowszechniania. 	<ul style="list-style-type: none"> • zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn • wysokie bezrobocie długotrwałe na terenach wiejskich, • występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia, • niski poziom wykształcenia bezrobotnych długotrwałe, • niewykorzystywanie potencjału naukowego i technicznego w pracy z bezrobotnymi.
---	--

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie lokalnych i regionalnych działań skierowanych do bezrobotnych oraz przeciwdziałanie długotrwałemu bezrobociu, • powiązanie programów dla bezrobotnych długotrwałe z programami rozwoju zasobów ludzkich, przekwalifikowaniem i reorganizacją systemu kształcenia, • wzrost mobilności zawodowej i geograficznej, • przestrzeganie zasad partnerstwa w zakresie współpracy z partnerami społecznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost bezrobocia powoduje rozwój patologii społecznej, osłabienie instytucji rodzinnych, dziedziczenia bezrobocia, • istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia, • rozwój zjawiska wykluczenia społecznego w grupach długotrwałe bezrobotnych, • mała dostępność kształcenia ustawicznego dla osób z terenów wiejskich,

❖ **kwestia osób niepełnosprawnych**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • aktywne funkcjonowanie organizacji pozarządowych w sferze niepełnosprawności, 	<ul style="list-style-type: none"> • istnienie barier utrudniających pełen udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym,

<ul style="list-style-type: none"> • współpraca pomiędzy instytucjami samorządowymi a organizacjami III sektora, • zaangażowanie osób niepełnosprawnych do samopomocy, • rozpowszechnianie pozytywnych wzorców postaw filantropijnych i charytatywnych w środowisku. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostateczne rozpoznawanie potrzeb osób niepełnosprawnych w kontekście środowiska lokalnego, • nierównomierna i niewystarczająca pomoc osobom niepełnosprawnym, • brak bazy rehabilitacyjnej, • brak danych na temat osób niepełnosprawnych.
---	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych, • upowszechnianie problematyki niepełnosprawności w celu kształtowania pozytywnych postaw społecznych, • standaryzacja usług socjalnych dla osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost zapotrzebowania na placówki opieki stacjonarnej oraz usługi opiekuńcze, • istnienie barier architektonicznych, • zmniejszanie się liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych, • nierównomierne korzystanie ze środków pozabudżetowych i pomocowych.

❖ kwestia ludzi starszych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • istnienie określonych standardów usług dla osób starszych, • dostateczny dostęp do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, • możliwości kontynuowania aktywności zawodowej przez osoby starsze, • możliwość samorealizacji osób starszych w organizacjach samopomocowych, • profesjonalnie przygotowana kadra, 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, • brak małych form pomocy społecznej dla osób starszych, • istnienie barier architektonicznych, • niski poziom życia osób w podeszłym wieku, • zmiana modelu rodziny z wielopokoleniowej na jedno, dwupokoleniowe,

<ul style="list-style-type: none"> • zmniejszająca się ilość osób oczekujących na miejsce w DPS, 	<ul style="list-style-type: none"> • niekorzystanie z pomocy wolontariuszy.
---	--

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • koordynacja działań podmiotów na rzecz osób starszych, • prowadzenie dokładnego rozpoznania potrzeb wśród osób starszych, • podmiotowe traktowanie osób starszych, • uwrażliwianie oświaty na problemy osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostosowywanie standardów usług do wymogów Unii Europejskiej, • wzrost liczby osób samotnych, • niedostosowanie infrastruktury dla osób starszych, • migracje ludzi młodych na inne tereny, • brak promocji zdrowia wśród osób starszych, • istnienie negatywnych stereotypów człowieka starego.

❖ kwestia osób uzależnionych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dysponowanie miejscami pobytu dla ofiar przemocy • prawidłowe wykorzystywanie środków pochodzących z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, • istnienie organizacji pozarządowych pomagających osobom uzależnionym, • współpraca oraz stały przepływ informacji pomiędzy instytucjami samorządowymi a organizacjami pozarządowymi i kościelnymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • niedostatecznie przygotowana baza lokalowa do działań wspierających dla osób z problemem alkoholowym, • brak bazy leczenia odwykowego, • brak dobrze przygotowanej kadry do pracy z osobami uzależnionymi, • brak stałych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych, • nikłe zaangażowanie społeczności lokalnej w działania samopomocowe.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> wspólna praca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, traktowanie uzależnienia jako problem społeczny, istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> niska efektywność i skuteczność działań podejmowanych na rzecz osób uzależnionych, wzrost bezrobocia oraz pogłębiające się ubożenie społeczeństwa, zjawisko zmęczenia i bezradności społecznej, niedostateczne wykorzystywanie systemu informacji.

❖ kwestia osób bezdomnych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> istnienie organizacji pozarządowych niosących pomoc bezdomnym, współpraca z różnymi podmiotami w ramach pomocy bezdomnym, posiadanie wiedzy na temat miejsc grupowania się osób bezdomnych, informowanie bezdomnych o ich prawach i możliwościach pomocy. 	<ul style="list-style-type: none"> istnienie problemu bezdomności, brak działań zapobiegających bezdomności, brak indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, brak odpowiedniej infrastruktury na poziomie lokalnym dla osób wychodzących z bezdomności, brak standaryzowanych usług.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> dostęp do programów rządowych przeciwdziałających bezdomności, istnienie lokalnych programów wspierających bezdomnych i ich rodziny, 	<ul style="list-style-type: none"> brak programów w zakresie budownictwa socjalnego brak akceptacji środowiska dla osób bezdomnych, istnienie problemu długotrwałego bezrobocia wśród osób bezdomnych.

❖ rozwój kadr i służb pomocowych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> wyspecjalizowana kadra pracowników społecznych, 	<ul style="list-style-type: none"> brak wyspecjalizowanych pracowników kompleksowo zajmujących się

<ul style="list-style-type: none"> • pomoc Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w rozwiązywaniu lokalnych problemów społecznych, • prowadzenie działań socjalnych z rodziną. 	<p>rodzinami dysfunkcyjnymi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • przeciążenie pracowników socjalnych ilością zadań, • brak na terenie gminy placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz domów opieki społecznej, • utrudniony dostęp do placówek oświatowych zajmujących się kształceniem w zakresie usług opiekuńczych.
---	---

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • stałe doskonalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej, • współpraca z jednostkami pomocy społecznej prowadzonymi przez inne podmioty. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca ilość kadry w stosunku do potrzeb, • niedostateczne finansowanie pomocy społecznej.

❖ **poziom zaspokajania potrzeb uznanych za podstawowe**

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • dostatecznie rozwinięta baza zabezpieczająca potrzeby społeczne, • dobrze rozwinięta infrastruktura komunalna gminy, • dostateczny dostęp do opieki medycznej, • dostęp do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, • dobrze rozwinięta sieć komunikacyjna. 	<ul style="list-style-type: none"> • zła sytuacja mieszkaniowa, niedostateczna ilość mieszkań komunalnych i socjalnych, • słabo rozwinięte rolnictwo indywidualne, • brak zagospodarowania terenów pod rekreację i turystykę, • wzrost przestępczości.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost poziomu wykształcenia, • wykorzystywanie środków finansowych pochodzących z Unii Europejskiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost patologii spowodowanych brakiem pracy i środków do życia, • wzrost bezrobocia i pogłębiający się upadek kultury pracy • postępująca degradacja wartości rodzinnych i wzrost apatii.

5. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy, które działają w obszarze polityki społecznej i rozwiązują dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

5.1. INSTYTUCJE SAMORZĄDOWE

Najistotniejszą rolę w kwestii rozwiązywania problemów społecznych w gminie odgrywa **Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu**. Ośrodek zatrudnia czternastu pracowników socjalnych. Jednostka realizuje zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej i koordynuje rozwiązywanie problemów społecznych w gminie.

Wśród instytucji samorządowych na terenie gminy Strzegom, ważnych z punktu widzenia realizacji celów lokalnej polityki społecznej, należy także wymienić: **Punkt Interwencji Kryzysowej**, który swą pomoc kieruje do osób znajdujących się w sytuacjach życiowo trudnych, oraz **Punkt Konsultacyjno-Informacyjny** dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin.

Na terenie gminy działa także **11 świetlic profilaktycznych**, których oferta programowa skierowana do dzieci i młodzieży z rodzin problemowych, oraz **16 świetlic wiejskich**, w których instruktorzy prowadzą sekcje zainteresowań, animują czas wolny dzieci i młodzieży z terenu gminy.

W Strzegomiu działa również **Filia Powiatowego Urzędu Pracy ze Świdnicy**.

5.2. INSTYTUCJE POZARZĄDOWE

Na terenie gminy Strzegom funkcjonuje 35 stowarzyszeń, 6 parafii Kościoła rzymskokatolickiego oraz 3 inne kościoły i związki wyznaniowe. Działają również 10 terenowych i 2 zakładowe jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej. Pomiedzy sektorem publicznym a pozarządowym istnieje współpraca oraz dobry przepływ informacji

dotyczący podopiecznych korzystających z pomocy. Niestety, brak miejscowych uregulowań prawnych, które określałyby współpracę pomiędzy sektorem pozarządowym a instytucjami administracji samorządowej.

Wśród organizacji pozarządowych są stowarzyszenia zajmujące się szeroko rozumianą polityką społeczną. Należą do nich m.in.:

- **Towarzystwo Przyjaciół Dzieci**, które prowadzi **Środowiskowy Klub Młodzieżowy**. Jest to placówka wsparcia dziennego dla młodzieży z terenu miasta i gminy Strzegom oraz innych miejscowości powiatu świdnickiego. W 2003 roku Klub objął opieką 60 osób.
- **Środowiskowe Ognisko Wychowawcze** Towarzystwa Przyjaciół Dzieci przy Kościele Zbawienia Świata w Strzegomiu. Jest to także placówka wsparcia dziennego skierowana do dzieci i młodzieży, zajmująca się opieką i wychowaniem, z oferty której korzysta rocznie 80 osób.
- **Klub Abstynenta „Arka” w Strzegomiu**. Członkami Klubu są trzeźwiejący alkoholicy wraz z rodzinami. Aktywność Klubu przejawia się w organizacji spotkań, uroczystości i imprez trzeźwościowych.
- **Strzegomskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Strzegomiu**. Zrzesza 37 osób, w tym są to dorośli niepełnosprawni oraz dzieci i młodzież z rodzicami, głównie matkami. Stowarzyszenie prowadzi działalność na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym.
- **Koło Bezrobotnych w Strzegomiu**.
- **Krajowa Federacja Stowarzyszenia Ludzi Biednych i Bezdomnych oraz Bezrobotnych w Strzegomiu**.
- **Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca im. Szarych Szeregów w Świdnicy**.

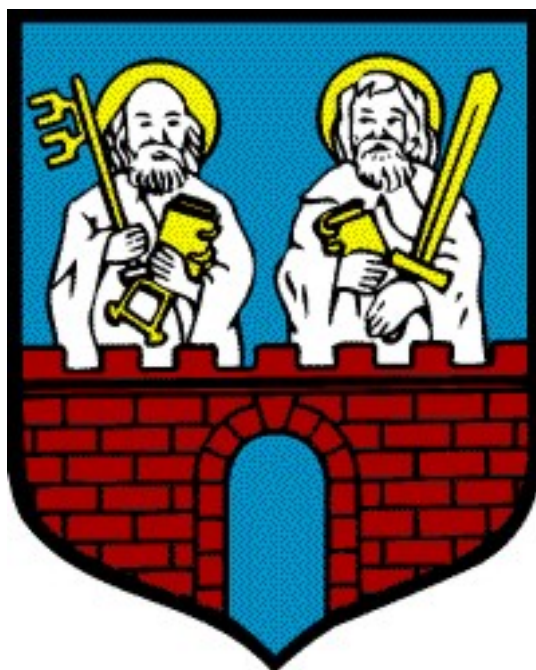
Na terenie gminy Strzegom działają także organizacje zajmujące się sprawami kultury, polityki, nauki, sportu i rekreacji czy też określonych środowisk. Są to:

- Komitet Obywateli Ziemi Strzegomskiej,
- Obywatele dla Rzeczypospolitej,
- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Społecznego oraz Integracji Europejskiej Powiatów: Świdnickiego, Wałbrzyskiego i Średzkiego,
- Stowarzyszenie Przedszkolne św. Jadwigi,
- Strzegomskie Forum Samorządowe,
- Strzegomskie Stowarzyszenie Historyczno-Poszukiwawcze,

- Strzegomskie Stowarzyszenie Kobiet „Opoka”,
- Strzegomskie Stowarzyszenie Upowszechniania Kultury,
- Strzegomskie Towarzystwo Inicjatyw Gospodarczych,
- Szkolne Koło Turystyczno Krajobrazowe przy Zespole Szkół,
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Strzegomskiej,
- Towarzystwo Opieki nad Byłym Obozem Koncentracyjnym „Grosse Rosen”,
- Towarzystwo Opieki nad Zwierzętami,
- Towarzystwo Rozwoju Kostrzy,
- Amatorska Sekcja Piłki Nożnej „Granit”,
- Amatorski Klub Sportowy,
- Gminny Ludowy Klub Sportowy w Strzegomiu,
- Jaroszewski Klub Sportowy „Unia”,
- Klub Sportowy Niepełnosprawnych „Start”,
- Ludowy Klub Sportowy „Herbapol” Stanowice,
- Ludowy Klub Sportowy „Stragona”,
- Uczniowski Klub Sportowy „Granit”,
- Uczniowski Klub Sportowy „Olimpia”,
- Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej,
- Polski Związek Wędkarski Koło w Strzegomiu,
- Stowarzyszenia Kupców Miasta i Gminy Strzegom,
- Stowarzyszenie Kupców Zielonego Rynku w Strzegomiu,

6. MISJA

ZAPEWNIENIE
MIESZKAŃCOM
GMINY STRZEGOM
WARUNKÓW
SPRZYJAJĄCYCH
OSOBISTEMU ROZWOJOWI
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE
MARGINALIZACJI I WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU
POPRAZ STWORZENIE
SPRAWNEGO SYSTEMU UMOŻLIWIAJĄCEGO OSOBOM I RODZINOM
PRZEWYCIĘŻANIE TRUDNYCH SYTUACJI ŻYCIOWYCH

7. CELE STRATEGICZNE

Problem:

Właściwa ocena możliwości lokalnego systemu pomocy społecznej i jego rozwój zgodnie i ze zmieniającymi się potrzebami społecznymi

Cel strategiczny 1

Systematyczna analiza istniejących problemów społecznych.

Cele szczegółowe:

- 1.1. Ocena stanu potrzeb społecznych.
- 1.2. Ocena możliwości skutecznego reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.

Kierunki działania:

1. Systematyczny monitoring problemów społecznych realizowany przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej.
2. Systematyczna analiza zasobów finansowych przeznaczonych na realizację zadań własnych i zleconych.
3. Coroczne informowanie radnych i decydentów o istniejących potrzebach i kwestiach społecznych.
4. Analiza świadczonej pomocy ze względu na efektywność i właściwość adresatów,
5. Ciągłe podnoszenie kwalifikacji przez kadrę pomocy społecznej w celu lepszego rozpoznawania i reagowania na pojawiające się kwestie społeczne.
6. Systematyczny monitoring istniejących i rozpoczynających się programów celowych i funduszy służący ewentualnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych na rozwiązywanie lokalnych potrzeb społecznych.

Problem:

Istnienie wysokiego poziomu bezrobocia na terenie gminy Strzegom skutecznie uniemożliwia realizację celów osobistych i zawodowych znacznej grupie mieszkańców, pogłębiając obszary ubóstwa oraz doprowadzając do bezdomności.

Cel strategiczny 2**System wsparcia na rzecz osób bezrobotnych, w tym bezdomnych.****Cele szczegółowe**

2.1. Monitoring socjalny – wypracowanie form postępowania wobec osób w sytuacji kryzysowej długotrwałego pozostawania bez pracy.

2.2. Rozwijanie aktywnych form pomocy skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, długotrwanie bezrobotnych, w tym szczególnie do kobiet.

Kierunki działania:

1. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Świdnicy oraz z Filią Powiatowego Urzędu Pracy w Strzegomiu w zakresie monitorowania i rozwiązywania problemu wysokiego bezrobocia na terenie gminy:

- a. organizacja prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac subsydiowanych z Krajowych oraz Europejskich Funduszy Socjalnych,
- b. promowanie klubów pracy i szkoleń,
- c. propagowanie działań zmierzających do przekwalifikowywania się osób długotrwanie bezrobotnych.

2. Objęcie pracą socjalną osób długotrwanie bezrobotnych, tak by zachęcać je do systematycznego poszukiwania zatrudnienia. W szczególności należy dążyć do udzielenia osobom bezrobotnym wszechstronnej pomocy w zakresie: poradnictwa, zapoznania z aktywnymi technikami poszukiwania pracy.

3. Objęcie pomocą materialną rodzin dotkniętych problemem bezrobocia.

4. Tworzenie na terenie gminy sprzyjającego klimatu dla potencjalnych inwestorów, mogących tworzyć nowe miejsca pracy.

5. Tworzenie na terenie gminy sprzyjających warunków dla organizacji pozarządowych mogących zorganizować Centrum Integracji Społecznej.

6. Współdziałanie w programach realizowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego przez instytucje rynku pracy.

7. Bieżący monitoring ofert programowych i ewentualne opracowanie projektów mających na celu rozwiązywanie problemu bezrobocia w szczególności wśród kobiet i osób długotrwale bezrobotnych.
8. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia bazy noclegowej działającej w okresie zimowym dla bezdomnych mieszkańców gminy.

Problem:

Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach wymagających profesjonalnej pomocy w rozwiązywaniu pojawiających się trudności rzutują na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży.

Cel strategiczny 3**Wsparcie dziecka i rodziny dysfunkcyjnej.****Cele szczegółowe****3.1. Utrzymanie dziecka w rodzinie:**

- pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez odtworzenie bądź wzmocnienie ich funkcji,
- zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami,
- pomoc młodzieży w życiowym usamodzielnieniu poprzez nabycie umiejętności społecznych umożliwiających im prawidłową adaptację społeczną oraz integrację ze środowiskiem,
- przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży,

3.2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej:

- zagwarantowanie dzieciom i młodzieży właściwych warunków opiekuńczo-wychowawczych poprzez umieszczanie w prorodzinnych formach opieki najbardziej zbliżonych do środowiska rodzinnego lub formach instytucjonalnych odpowiednio do diagnozy dziecka na czas kryzysu rodziny naturalnej,
- reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przezwyciężeniu problemów życiowych stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.

3.3. Aktywne rozwiązywanie sytuacji kryzysowej w rodzinie:

- objęcie opieką psychologiczną i pedagogiczną rodziny, w której występuje kryzys,
- wsparcie instytucjonalne rodziny pozostającej w kryzysie,

Kierunki działania:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na:
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawczej, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej realizowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej:
 - a. z systemu pomocy społecznej,
 - b. z systemu świadczeń rodzinnych.
3. Rozwój sieci świetlic profilaktycznych oraz tworzenie świetlic socjoterapeutycznych, działających w poszczególnych miejscowościach, oferujących całodzienną pomoc dzieciom z rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi poprzez: dożywianie, właściwą opiekę pedagogiczną, pomoc w rozwiązywaniu trudności szkolnych, możliwość konstruktywnego spędzania czasu wolnego, nabywanie przez dzieci różnych umiejętności społecznych koniecznych do samodzielnego funkcjonowania w dorosłym życiu oraz prowadzących grupy wsparcia i socjoterapię.
4. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi całodobową opiekę dzieciom i młodzieży.
5. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności:
 - a. sądem rodzinnym,
 - b. kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży,
6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi organizującymi opiekę dzieciom i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych oraz ze środowisk ryzyka.
7. Współpraca z organizacjami III sektora promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.
8. Współuczestnictwo w kampaniach medialnych i informacyjnych organizowanych przez inne podmioty pomocy społecznej (PCPR, ROPS, inne).
9. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczęszczającej do szkół, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom oraz

dofinansowywanie działań naprawczych prowadzonych przez szkoły, w tym dożywiania uczniów.

10. Rozpoczęcie działań zmierzających do utworzenia żłobka na terenie gminy.

11. Podjęcie działań zmierzających do powołania całodobowej placówki z miejscami dla kobiet i samotnych matek z dzieckiem będących w kryzysie.

12. Tworzenie na terenie gminy sprzyjających warunków dla powoływania organizacji pozarządowych mogących organizować specjalistyczną pomoc socjalną.

W ramach realizacji poszczególnych celów w zależności od możliwości finansowych na dany rok możliwa jest budowa projektów i programów socjalnych.

Problem:

Uzależnienia, przede wszystkim od alkoholu, to jeden z problemów społecznych na terenie gminy. Uzależnienia stają się przyczyną szeregu negatywnych zjawisk, skutecznie ograniczających wydolność rodzin nimi dotkniętych.

Cel strategiczny 4**Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień na terenie gminy.****Cele szczegółowe**

- 4.1. Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień od alkoholu i narkotyków.
- 4.2. Zmniejszanie rozmiarów problemów, które aktualnie występują.
- 4.3. Zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z problemami już istniejącymi.

Kierunki działania:

1. Ograniczanie i zmiana struktury spożycia napojów alkoholowych.
2. Zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.
3. Wdrożenie stosownych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży;
4. Budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami postępowania osób nadużywających alkoholu.
5. Zwiększenie skuteczności i dostępności leczenia i terapii osobom uzależnionym i współuzależnionym w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień oraz wzmacnianie efektów leczenia.
6. Prowadzenie edukacji eliminującej czynniki zagrażające prawidłowemu funkcjonowaniu społecznemu i psychologicznemu – promowanie zdrowego stylu życia szczególnie wśród dzieci i młodzieży.
7. Przeciwdziałanie przemocy domowej i zaniedbaniom.

Cele i kierunki działań są realizowane zgodnie z przyjmowanym corocznie przez Radę Gminy Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zawierającym szczegółowe działania w tym zakresie.

Problem:

Zapewnienie właściwej opieki osobom starszym, samotnym oraz niepełnosprawnym.

Cel strategiczny 5**Rozwijanie zintegrowanego systemu wsparcia na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych****Cele szczegółowe**

- 5.1. Zapewnienie odpowiednich form opieki osobom wymagającym pomocy.
- 5.2. Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych osobom starszym i niepełnosprawnym.
- 5.2. Usprawnianie osób starszych i niepełnosprawnych.
- 5.3. Aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki osobom najbliższym.
- 5.4. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności.
- 5.5. Aktywizacja osób upośledzonych i chorych psychicznie.

Kierunki działania:

1. Utrzymanie osób niepełnosprawnych i starszych w miejscu ich zamieszkania w szczególności poprzez:
 - a. propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia,
 - b. ułatwienie kontaktu z placówkami rehabilitacyjnymi,
 - c. uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych,
 - d. rozwijanie usług opiekuńczych w szczególności poprzez podnoszenie kwalifikacji kadry, co ma bezpośredni wpływ na jakość świadczonych usług,
 - e. rozwój oferty kulturalnej adresowanej do osób w podeszłym wieku w celu ich aktywizację,
 - f. podjęcie działań zmierzających do powstania Dziennego Domu Pomocy Społecznej dla Osób Starszych i Niepełnosprawnych
2. Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym:
 - a. budowa projektów socjalnych promujących integrację społeczną,
 - b. rozwój oferty kulturalnej aktywizującej osoby niepełnosprawne,

- c. podjęcie działań zmierzających do powstania integracyjnych oddziałów przedszkolnych, klas w szkołach podstawowych i gimnazjach.
- 3. Wsparcie materialne dla osób samotnych, w podeszłym wieku i osób niepełnoprawnych.
- 4. Podejmowanie działań zmierzających do systematycznego łamania barier dla osób niepełnosprawnych ruchowo.
- 5. Współdziałanie z PFRON i organizacjami pozarządowymi dla skuteczniejszego rozwiązywania problemów osób niepełnosprawnych.
 - a. podjęcie działań zmierzających do powstania warsztatów terapii zajęciowej.
- 6. Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.
- 7. Rozwój działań informacyjnych i promocyjnych związanych z pozycją osób w podeszłym wieku i niepełnosprawnych.
- 8. Wsparcie osób zaburzonych i chorych psychicznie w samodzielnym funkcjonowaniu na terenie gminy w szczególności poprzez opiekę medyczną, poradnictwo socjalne i pomoc materialną.
- 9. Stworzenie całodobowej placówki opiekuńczej dla osób obłożnie chorych.

Problem:

Brak na terenie gminy działalności wolontaryjnej skutecznie utrudnia realizację nowatorskich rozwiązań oraz występowanie o fundusze wspomagające rozwiązywanie lokalnych problemów społecznych.

Cel operacyjny 6**Inicjowanie i rozwój wolontariatu na terenie gminy****Cele szczegółowe:**

- 6.1. Propagowanie i rozwijanie wśród społeczności lokalnej idei obywatelskiej odpowiedzialności i uczestniczenia w zaspokajaniu ludzkich potrzeb.
- 6.2. Współpraca z partnerami zewnętrznymi zmierzająca do budowy struktur wolontarystycznych.
- 6.3. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju działalności wolontaryjnej na terenie gminy.

Kierunki działań:

1. Analiza ofert organizacji skupiających wolontariuszy na terenie województwa.
2. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi poprzez zaprezentowanie im walorów i możliwości samorealizacji na terenie gminy.
3. Inicjowanie ruchu pozarządowego na terenie gminy poprzez uczestnictwo w szkoleniach dla liderów.
4. Propagowanie idei samopomocy, wolontariatu i obywatelskiego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.
5. Powołanie Gminnego Centrum Wolontariatu

8. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII

8.1. MONITORING I EWALUACJA

Skuteczność funkcjonowania przyjętej strategii zależy będzie od:

- a. monitoringu i ewaluacji,
- b. budowy programów celowych rozwijających przyjęte kierunki działań.

Monitoring i ewaluacja zapisów strategicznych polegają na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych.

Całościowa ocena wymaga odpowiedzi na pytania o zgodność ocenianej polityki z przyjętymi wartościami i zasadami. Ewaluacja jest działalnością z natury normatywną, gdyż z jednej strony wykorzystuje się w niej istniejące normy, z drugiej zaś w jej wyniku mogą pojawić się propozycje wprowadzenia nowych norm i procedur. Jest także działalnością instrumentalną, ponieważ jej podstawowym celem jest dostarczenie podmiotom polityki społecznej praktycznej wiedzy potrzebnej przy podejmowaniu decyzji

Elementami skutecznego monitoringu i ewaluacji będą przede wszystkim:

a. Zespół wdrażający strategię.

Zespół powinien zostać powołany przez wójta gminy, a w jego skład mogą wejść m.in.: zastępca wójta, sekretarz, kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciel Gminnej Komisji Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, radni, przewodniczy Komisji Polityki Społecznej Rady Gminy.

b. Roczna ocena wdrażania strategii.

Zespół wdrażający strategię winien się zbierać przynajmniej raz w roku i ocenić poziom wdrażania poszczególnych celów i kierunków działań. Zespół swoją ocenę powinien przekazać wójtowi i radzie, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań, np. programów celów czy programu rozwiązywania problemów alkoholowych.

8.2. CECHY PROGRAMÓW I PROJEKTÓW

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu.

Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczająca na ten cel. Projekty można realizować w ramach:

- a. własnych zasobów samorządu (np. projekty OPS),
- b. poprzez organizacje pozarządowe,
- c. poprzez inne instytucje zewnętrzne.

Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę Gminy stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej strategii.

Projekty i programy realizowane w ramach strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań ponadto powinna je cechować:

a. efektywność – jest to jedna z najbardziej pożądaných cech polityki społecznej i jednocześnie kryterium jej oceny. Stosowana w polityce społecznej w znaczeniach nadawanych jej przez ekonomię, prakseologię i socjologię. Jest to relacja między osiągniętymi bądź planowanymi celami (korzyściami) danego działania a ponoszonymi lub planowanymi nakładami. Można tego dokonać dwoma sposobami: osiągając maksymalny stopień realizacji celu przy danym nakładzie zasobów (zwiększenie wydajności) lub używając minimalnego nakładu środków, by w jak największym stopniu zbliżyć się do realizacji celu (oszczędzanie zasobów). Efektywne programy realizowane w ramach strategii rozwiązują jedną kwestię społeczną, nie przyczyniając się do powstania nowych, służą zachowaniu równowagi między interesami różnych grup społecznych oraz podnoszą poziom zaspokajania potrzeb społeczeństwa, oszczędnie i wydajnie dysponując posiadanymi środkami;

b. skuteczność – jest to zgodność między stanem rzeczy, określanym jako skutek danego działania, a zakładanym celem. Skuteczność jest stopniowalna: za skuteczne uznaje się nie tylko działania, których skutki są tożsame z celem, ale i te, które zbliżają do jego osiągnięcia. Skuteczność jest oceną, dla której

punktem odniesienia jest wzorzec stanu docelowego. Ten stan docelowy w polityce społecznej może być postrzegany bardziej konkretnie – jako pożądane i zaplanowane zmiany w jakiejś dziedzinie życia społecznego (np. ograniczanie obszarów biedy);

c. celowość – jest to cecha oznaczająca dotarcie z danym programem do środowiska osób rzeczywiście go potrzebujących. Powinna się opierać na rzetelnie przeprowadzonej diagnozie problemu.

9. PROPONOWANE PROJEKTY

W ramach prac nad Strategią Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Ośrodek Pomocy Społecznej Strzegomiu zaproponował projekt, którego realizacja może przyczynić się do rozwiązywania lokalnych problemów społecznych. Wyniki tej pracy, będącej podstawą w planowaniu strategicznym, obrazuje prezentowane poniżej streszczenie.

Nazwa projektu:

Profilaktyka i Rozwiązywanie Problemów Społecznych

Celem strategicznym projektu jest zbudowanie zintegrowanego systemu oparcia społecznego umożliwiającego rozwój nowoczesnego społeczeństwa obywatelskiego, natomiast celami szczegółowymi są:

- stworzenie warunków mieszkaniowych dla aktywnego udziału w życiu społeczności lokalnej na miarę swoich potrzeb i możliwości,
- określenie warunków i zakresu podejmowanych działań oraz stworzenie spójnego systemu współpracy instytucji i organizacji,
- organizacja i realizacja systemowych i profesjonalnych rozwiązań problemów społecznych w poszczególnych obszarach działań społecznych.

Projekt będzie opierał się na przyjętych założeniach, wartościach i zasadach, szczególnie na zasadzie integracji społecznej i dostępności wszystkich obywateli gminy do życia społeczno-gospodarczego oraz na wiedzy o rozmiarach problemów poszczególnych grup i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Projekt będzie realizowany poprzez system edukacyjno-szkoleniowy oraz działalność informacyjno-wydawniczą, tj. opracowywanie, wydawanie i upowszechnianie materiałów, broszur i ulotek.

Beneficjentami projektu będą: bezpośrednio – osoby korzystające z pomocy społecznej, pośrednio – instytucje, organizacje, związki wyznaniowe, osoby prawne i fizyczne realizujące zadania pomocy społecznej.

Zakłada się, iż projekt będzie realizowany przez okres pięciu lat na terenie gminy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzegomiu z pomocą partnerów: Urzędu Miasta i Gminy Strzegom, Komisariatu Policji, szkół oraz lokalnych partnerów społecznych.

10. HARMONOGRAM WDRAŻANIA I FINANSE

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań w miarę posiadanych w samorządzie i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.